

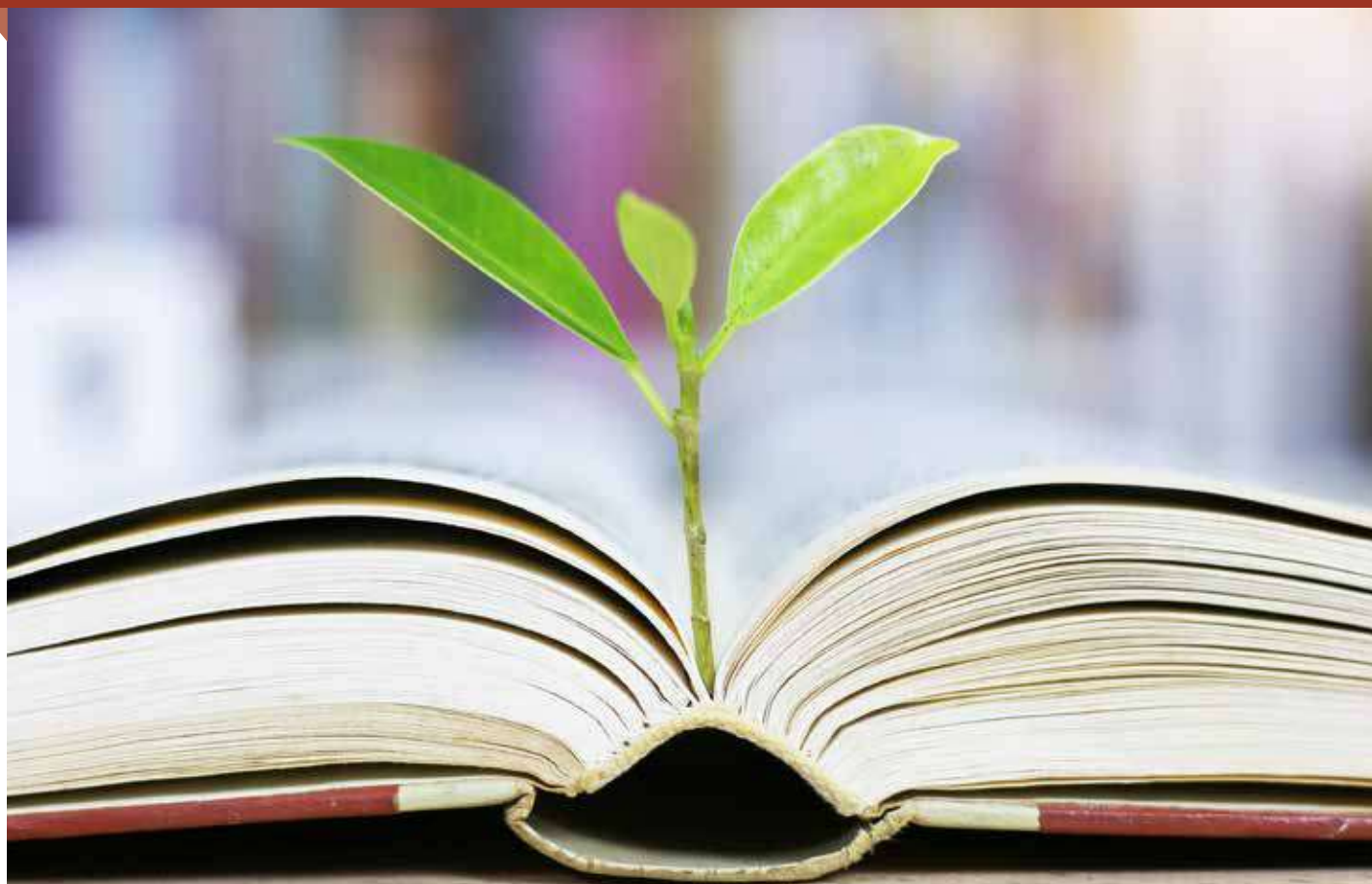
Der hvor koronakrisen forhåpentligvis er et kort kapittel i vår historie, er ikke klimakrisen noe som vil forsvinne med det første. VERONICA A. BERGLI, **side 3**

Det biblioteka lærer i ein slik ekstrem situasjon kan dei overføre til andre store og små samfunns-spørsmål som dei bør ta tak i. ANDERS ERICSON, **side 10**

– Vi bør utfordre regjeringen på å lage en helhetlig strategi for bærekraftsmålene. ANDRÉ OKTAY DAHL, UNIO. **side 26**

Bibliotekaren 1/2 20

TIDSSKRIFT FOR BIBLIOTEKARFORBUNDET

Om bibliotek og bærekraft

SÅ ET FRØ ...

side 12

TEMA: BÆREKRAFT

Unio:
Miljø inn i
hovedavtalen
side 24

Intervju:
Fengsels-
bibliotekar vant
pådriverprisen
side 6

Innhold

1/2 20

Leder: Biblioteket er stengt – biblioteket lever	3
Notiser	4
Vant pådriverprisen: Formidling bak murene	6
Tema: Bærekraft	
Kommentar: Bærekraft på ramme alvor	10
Trøndelag: Så et frø ...	12
Cork: Et moderne, grønt bibliotek	16
Bergen: Grøn moro og bærekraftig bibliotek	20
Unio: Ønsker et taktskifte i arbeidslivet	25
Skien bibliotek tar grep om miljøet	28
IT: Dine data er gemt i (røg)sky	30
Utforsker mulighetene med 3D-fotografering	33
Eventyret Stovner	34
Kongsberg: Bruker biblioteket til å inkludere flere	38
Tromøya: Fra tegnebrett til realitet	42
Nyansettelser: Når personlig egnethet blir kompetanse	48
Undersøkelse: Skrankearbeid må få høyere status og skinne!	52
Åpen tilgang: Hvordan kan Plan S påvirke folkebibliotekene?	56
BF Forsikring: Personlig rådgivning, også i vanskelige tider	58

ISSN 0804-4147
ISSN 1503-836x (online)

Bibliotekaren er Bibliotekarforbundets tidsskrift og utkommer med fire nummer i året.

ANSVARLIG REDAKTØR
Embret Rognerød
Telefon: 948 36 328
Epost: embret.rognerod@bibforb.no
Fung. redaktør i innspurten: Jan Holm
(redaktørens pappapermisjon)

Redaksjonens adresse
Postboks 431 Sentrum,
0103 Oslo

ABONNEMENT
Kr. 290,- pr. år betales til BFs konto 6039.05.64093.
Merk innbetalingen *Abonnement*.
Henvendelser om abonnement rettes til BFs sekretariat: bf@bibforb.no eller tlf. 48 02 09 00

ANNONSEPRISER
1/8 side kr. 1200,-
1/4 side kr. 2000,-
1/2 side kr. 3000,-
1/1 side kr. 4500,-

STILLINGSANNONSER
1/8 side 800,-
1/4 side kr. 1400,-
1/2 side kr. 2000,-
1/1 side kr. 3000,-
Mva. kommer i tillegg.

Det kan gis rabatt ved samlet bestilling av flere annonser. Alle henvendelser om annonser rettes til redaksjonen (se over).

UTGIVELSESPPLAN 2020
Nr. Deadline: Hos medl.:
3 28. august 11. september
4 27. november 11. desember

TRYKKANSVARLIG
Polinor

FORSIDEN
Foto: Adobe Stock

ANSVAR
Usignerte artikler står for redaktørens regning.

Biblioteket er stengt – biblioteket lever

Foto: Ilja C. Hendei

bibliotektilbudet. Selv har jeg blitt både rørt og imponert over den blomstrende kreativiteten i det ganske land. Sider som karanteket.no, de ulike take-away-løsningene og eventyrstunder på YouTube viser at faget står sterkt hos landets bibliotekarer og at vi som profesjon evner å omstille oss i vanskelige og utfordrende tider.

Likevel må vi ikke stikke under en stol at noen har fått mindre å gjøre på arbeidsplassen sin og kan derfor i deler av arbeidstida stille seg til arbeidsgivers disposisjon. Vi har mange medlemmer som har bidratt i kommunens koronaarbeid som midlertidig omdisponerte. Også dere, og deres omstillingsevne, imponerer meg! Men, og her er et stort, men. Når og hvordan en omdisponering skal skje, er strengt regulert og her har flere arbeidsgivere syndet.

Koronakrisen har medført store utfordringer for de fleste av oss. Dette har vært og er fortsatt en tid for raushet og omsorg, og for vilje til å strekke seg lenger enn man kanskje ellers ville ha gjort. Men! Det å vise fleksibilitet og vilje til å strekke seg, er ikke det samme som å akseptere brudd på avtaleverket. En nasjonal dugnad betyr ikke det samme som at arbeidsgivers styringsrett er uten grenser.

Heldigvis er det norske arbeidslivet godt regulert, med et sterkt trepartssamarbeid i bunn. På kort tid har midlertidig avtale etter midlertidig avtale blitt forhandlet frem, og partsamarbeidet har så langt bidratt til at vi har fått på plass en rekke skadebegrensninger for arbeidstakere og næringslivet. Her har Unio spilt en viktig rolle, både gjennom trepartssamarbeidet og i direkte kontakt med styresmakten. Samarbeidet mellom Unio-forbundene har vært tett hele perioden, noe som i aller høyeste grad har gavnet Bibliotekarforbundets medlemmer. For det er ingen tvil om at koronakrisen setter press på avtaleverket.

Også for BF som organisasjon er situasjonen utfordrende. Flere viktige kurs og møter er avlyst. Det betyr at mange av dere som er nye tillitsvalgte ikke har fått den kursinga dere har krav på. Dette skal vi finne en løsning på. I tillegg holdes nettsiden løpende oppdatert. Der vil dere finne mange svar om korona og arbeidsliv.

Selv om koronakrisen kan virke altoppslukende betyr ikke det at alle andre saker er uviktige. Temaet for dette nummeret av bladet var planlagt lenge før noen av oss hadde hørt om Covid-19. Vi har likevel valgt å holde på det. Der hvor koronakrisen forhåpentligvis er et kort, midlertidig kapittel i vår historie, er ikke klimakrisen noe som vil forsvinne med det første. Ei heller aktualiteten til arbeidet med FNs bærekraftsmål.

Jeg håper denne utgaven av Bibliotekaren kan gi dere en liten pause i en korona-preget hverdag og gi inspirasjon til hvordan du og ditt bibliotek og vi som samfunn kan jobbe videre med bærekraftsmålene.

Til slutt vil jeg rette en stor takk til våre tillitsvalgte som gjør en svært viktig jobb med å ivareta medlemmer og i å bidra til gode løsninger ved sine virksomheter. Dere er bærebjelken i trepartssamarbeidet og fortjener all mulig honnør.

Veronicha Angell Bergli, forbundsleder

ANERLEDESTID ▶ Opprinnelig var planen at denne lederen skulle handle om arbeidstid og hovedoppgjør, i tillegg til litt om bærekraft – bladets tema. Men så ble verden og hverdagen snudd på hodet.

Planen var å skrive om hvordan forventningen om evig åpne bibliotek og arrangement på kveldstid setter press på mange bibliotekarers arbeidstidsordning, og om hvordan begrepene arbeidsplan/vaktplan og arbeidstidsordning forveksles og blandes. Det er ikke sånn at vi bibliotekarer skal motsette oss å jobbe kveld og helg, men det må reguleres av en avtale mellom arbeidsgiver og tillitsvalgte. En sammenblanding av begrepene arbeidstidsordning og arbeidsplan/vaktplan kan kanskje virke uskyldig, men får store konsekvenser i hverdagen og på lønnslippen.

Når dette skrives, skulle vi ha vært godt i gang med årets hovedoppgjør, i stedet er det flyttet til høsten. For torsdag 12. mars ble alles hverdag snudd opp ned og store deler av samfunnet stengt ned på grunn av korona-viruset.

Bibliotekarforbundet har få medlemmer som innehar samfunnskritiske funksjoner og få som står i fare for å bli permittert. Men vi har mange medlemmer som har fått en annerledes jobb-hverdag med stengte bibliotek og hjemmekontor. De fleste av våre yrkesaktive medlemmer står nå i en arbeidssituasjon som er uvant og kanskje utfordrende hvor de må jobbe med andre oppgaver eller arbeidsformer. Også studentmedlemmene våre er rammet gjennom en annerledes studiehverdag, eksamensformer som må tilpasses forholdene og for mange også en usikker økonomisk hverdag.

Selv om krisa har ført til koronastengte bibliotek over hele landet, betyr ikke det at biblioteket som arbeidsplass og tjeneste er stengt. For selv om det fysiske bibliotekrommet er lukket for publikum, opphører ikke intensjonen i bibliotekloven. Tvert imot har vår kulturminister Abid Raja helt rett når han understreker at biblioteket er enda viktigere i krisetid. Bibliotekarer skal fortsatt drive samlingsutvikling, og både brukeroppfølging og formidling kan på forskjellige måter foregå digitalt. Regjeringens og Nasjonalbibliotekets krisepakke har bidratt til å styrke det digitale

Ny utgivelse av norsk bibliotekshistorie

Nasjonalbiblioteket og bokselskap.no har utgitt tittelen *Historisk oversyn over norsk bibliotekshistorie* i en digital utgave, som kan leses på nett eller lastes ned til nettbrett eller mobiltelefon.

Gerhard Munthe var en sentral person i norsk og internasjonal biblioteksammenheng, og den nye utgivelsen baserer seg på et uferdig manus som til nå har vært tilgjengelig på Nasjonalbiblioteket. Den er tilrettelagt av forskningsbibliotekar på Nasjonalbiblioteket, Johan Henden, og gis ut i serien NB tema, som er en utgivelsesserie for tematiske fagressurser.

Biblioteksjefen sto på sitt

Hvor viktige er egentlige avgjørelsene om hva som skal få plass på biblioteket? Denne vinteren har vist oss et sjeldent godt eksempel: Meråker bibliotek sa nei til et kinesisk krav om å fjerne regimekritisk litteratur fra hyllene. «Vi har ytringsfrihet i Norge, så det var helt uaktuelt», sa biblioteksjefen. Den viktige nyheten nådde resten av Norden og ble blant annet omtalt i Politiken.

Krever bedre finansiering

– I dag er det dårlig sammenheng mellom utdanningenes kategorier for finansiering og de respektive utdanningenes ressursbehov inkludert praksisstudier, sier Unioleder Ragnhild Lied. I innspillet til statsbudsjettet for 2021 krever Unio endringer i kategorisystemet.

I Unios innspill til statsbudsjettet for 2021 tar BFs hovedorganisasjon til orde for at kategorisystemet i høyere utdanning må gjennomgås. Det er nødvendig med bedre sammenheng mellom finansieringen og de reelle kostnadene ved et studium inkludert veiledet praksis. Hovedorganisasjonen har ved flere anledninger krevd en ny gjennomgang av finansieringsordningene i høyere utdanning. Det inkluderer en helhetlig gjennomgang av de ulike studieprogrammernes plassering i finansieringskategoriene.

Undersøker om aktiv formidling

Bibliotekledere i norske folkebibliotek har mottatt en spørreundersøkelse om aktiv formidling. Et utvalg bibliotekledere blir også intervjuet i en kvalitativ studie.

Den kvantitative undersøkelsen utføres av studentpraktikant Celi Håkanlind (bildet) i forbindelse med faget «Undersøkelsermetoder i teori og praksis» på OsloMet. Undersøkelsen gjøres i samarbeid med Nasjonalbiblioteket, og dataene som samles inn, vil brukes som et nullpunkt når arbeidet med den nasjonale bibliotekstrategien skal evalueres om fire år.

Bibliotekledere besvare på spørsmål om hvilke deler av samlingen som formidles, metoder og hvorvidt biblioteket har tiltak for å formidle utenfor bibliotek og hvilke de har i dag.

Harald Kolstad, som er student ved samme studie, foretar en kvalitativ undersøkelse med dybdeintervjuer om hva man kan legge i begrepet aktiv formidling.

Les mer på nb.no

Foto: Kongsberg bibliotek

Ny lesestrategi på gang?

Flere aktører fra bokbransjen sendte tidligere i år et notat til statsrådene for kultur, høyere utdanning og kunnskap med krav om en ny lesepolitikk.

De fem punktene i notatet er:

- handlingsplan for lesing
- statusheving av norsk
- videreføring og styrking av eksisterende lesetiltak
- styrking av skolebibliotekene
- et bedre grunnlag for politikktutforming

Rettelse:

I artikkelen om prosjektet *Morgendagens veiledere* i Bibliotekaren 4/19 sto det at kun seks prosent av befolkningen ser på biblioteket som et sted de vil innhente informasjon. Det riktige tallet er 8,6 prosent.

TILDELT PÅDRIVERPRISEN 2020:

Driver formidling bak murene

– Det er en spesiell jobb, men jeg stortrives, sier fengselsbibliotekar Tina Malén Hansen, som blant annet har startet opp Bastøyfestivalen og kino for 125 innsatte.

tekst:
Embret Rognerød,
kommunikasjonsrådgiver
i Bibliotekarforbundet.

– Da Bibliotekforeningens jury tildelte deg Pådriverprisen 2020, skrev de at du «har tatt begrepet «biblioteket som møteplass» inn i fengselet og kombinerer rollene som «miljøarbeider, bibliotekar og litteraturformidler». Hvordan ser hverdagen din ut?

– Jeg jobber fire dager i uka på Bastøy og én dag i Horten. Jeg er alene i begge de to avdelingene og har stor fleksibilitet i arbeidet. Jobben er spesiell, men jeg stortrives. Du får nær kontakt med brukerne, og mye av dagen går til å prate om alt mellom himmel og jord. Noen dager får jeg bare gjort en brøkdell av det jeg hadde tenkt, fordi det er noe som skjer hele tiden. Det er mange som bestiller mye og kommer med forslag til hva vi kan gjøre. Tilbudene mine er for de innsatte, så det er viktig at de er med på å skape det sammen med meg.

– Fengselsbibliotek er ikke bibliotektypen man hører mest om og kanskje heller ikke den flest nyutdannede bibliotekarer søker seg til. Hvorfor ble du fengselsbibliotekar?

– Da jeg var ferdig med studiene, fikk jeg sommerjobb på Sem og Berg fengsel. Etter hvert ble jeg ringevikar i Horten, og da det var ledig et 40 prosent vikariat på Bastøy, hadde jeg erfaring. Dette var i november 2014, og i januar 2015 åpnet vi biblioteket i Horten fengsel.

– Da jeg var fersk bibliotekar, visste jeg ikke at fengselsbibliotek fantes. Jeg måtte starte med å bli kjent med dem som jobber i fengselet og lære meg å samarbeide med dem for å gi best tilbud i biblioteket. Nå kan jeg ikke se for meg å drive med noe annet!

– På Bastøy har du utviklet en festival, startet spillgrupper og laget kinorom, påpeker juryen til NBF. Hvordan får du startet du opp slike nye tilbud som enslig bibliotekansatt – i tillegg til den «vanlige» driften?

– Jeg jobber mye sammen med fritidsleder, skoleansvarlig og presten på Bastøy. Vi har blant annet fått bygget opp en ordentlig kinosal i kirken. Det startet som et initiativ

fra presten, som ville sørge for at kirkestua ble mer brukt. Nå har vi en fast filmkveld hver mandag, der vi viser nye filmer på storskjerm. Det er et vigsle rom med fire meter opp til taket. Vi har popkornmaskin og serverer brus. I starten kom det bare et par innsatte, men nå har det blitt et fast innslag for mange, og det er nesten fullt hver gang.

«Da jeg var fersk bibliotekar, visste jeg ikke at fengselsbibliotek fantes. Jeg måtte starte med å bli kjent med dem som jobber i fengselet og lære meg å samarbeide med dem for å gi best tilbud i biblioteket.»

Tina Malén Hansen

Foto: Jan Egil Holter-Willhelmsen

– I fjor sommer spilte soloartisten Heine Totland med venner og seks band for de innsatte under den første utgaven av Bastøyfestivalen. Det er kanskje ikke alle som tenker at musikkfestivaler er en naturlig aktivitet for en fengselsbibliotekar. Hvordan dukket den ideen opp?

– Det var flere ting: Jeg brenner for å skape normalitet. Det er viktig at de innsatte får oppleve normale ting – som konserter. Og så har vi et veldig bra band i fengselet, som heter «Skyldige som faen» og som virkelig kan rigge. Allerede sommeren 2017 hadde vi en vellykka konsert i sola utenfor kirken på Bastøy med et raeggæ-/ska-band, hvor noen tidligere innsatte spilte. Dette fikk ideen til å blomstre. Jeg synes generelt musikkfestivaler har blitt for mye drikking og fest og tenkte at det ville være en fin opplevelse å gjennomføre en festival i fengselet, der det ikke er lov å drikke alkohol.

– Musikktilbudet er en stor del av Bastøy, og festivalen er inspirert av det. Vi har også prøvd oss på forfatterbesøk, men det har vært vanskelig å få folk til å komme. Jeg prøver generelt å dra de innsattes interesser inn i bibliotekdriften. Mange er opptatt av fagbøker, og vi har hatt flere arrangementer

som baserer seg på det de interesserer seg for – enten det er sjakk eller ernæring.

– Hva slags tilbakemeldinger får du fra de innsatte selv?

– Mange er innom for å prate, andre for å sitte og lese eller slappe av. Det er et viktig tilbud for mange og er både en møteplass og et fristed.

– Jeg er heldig som har mange innsatte som jobber med meg på biblioteket, som får hjulene til å gå rundt når jeg ikke er der og som jeg kan spørre om hjelp når det er mye som skjer. Faktisk får jeg innimellom kjeft for at jeg er for dårlig til det. Så jeg prøver å bli flinkere. Denne uka skal vi ha ryddeuke, og da hjelper de meg med å kasere og rydde.

– Som fengselsbibliotekar er man en del av fengselsomsorgen. Hva dreier den delen av oppdraget seg om?

– Jeg er en del av et fellesskap som jobber sammen for å forberede de innsatte på å komme ut i samfunnet – og få dem ut i arbeid. På Bastøy snakker vi mye om å skape den gode naboen. Mange av de som bor i

NORMALITET. Tina Malén Hansen, fengselsbibliotekar i Horten fengsel og Bastøy fengsel, vil gi innsatte opplevelsen av å leve normale liv. – Jeg oppfordrer dem som er i perm til å komme innom folkebiblioteket i Horten, og jeg ser at mange stikker innom. De vil gjerne prate, og kollegaene mine skjønner nok ofte hvem de er, selv om jeg ikke kan si hvor jeg kjenner dem fra.

FAKTA

- Tina Malén Hansen
- **Alder:** 30 år
- **Jobb:** Fengselsbibliotekar i Horten fengsel og Bastøy fengsel, som begge er underavdelinger av Horten bibliotek.
- **Aktuell:** Vant NBFs pådriverpris 2020, som går til en som er «innovativ, kreativ og en pådriver i utviklingsarbeidet».

fengsel, har hatt det vanskelig i barndommen. Mange kjenner bare mennesker som har dårlig innflytelse på dem. Derfor er fengselet opptatt av tillit og ansvar: Hvis de innsatte tar ansvar, får de også mer tillit.

– I likhet med de aller fleste fengselsbibliotekarer jobber du alene. Hvor mye ser du til andre fengselsbibliotekarer?

– Vi har et årlig seminar, der vi drar på besøk til et annet fengselsbibliotek. Og så har vi en Facebook-gruppe, der vi kan dele erfaringer. Men vi driver litt for oss selv. Det kunne nok ha vært en god idé med mer kontakt, men det er en jobb å organisere det. Generelt er det å være fengselsbibliotekar en ensom og litt spesiell jobb. Du må tilpasse deg fengselet, og fengslene drives veldig forskjellig. Det er stor forskjell på et åpent og et lukket fengsel. En utfordring i åpne fengsler er ofte at alle ikke kan være med på arrangementer samtidig, for de har mye de skal holde på med. Som bibliotekar er det enklest å arrangere ting på dagtid, men da jobber de. Og på fritiden konkurrerer biblioteket med trening og sjakk og mange andre interesser.

«For en magisk dag, den kommer jeg til å leve lenge på!» skrev du på Facebook etter fjorårets Bastøyfestival. Blir det festival også i 2020?

– Vi får se. Det er mye jobb, og vi er helt avhengig av hjelp fra flinke innsatte. Plutselig får noen av dem seg en jobb eller blir løslatt, og da blir det vanskeligere. Men jeg håper vi får det til, for det var veldig gøy. ▼

DET HVITE HUS. Kulturhuset på Bastøy inneholder bl.a. bibliotek samt fritidsleders og prestens kontor. Foto: Tina Malén Hansen

VÆRAVHENGIG. I fjor gikk den første utgaven av Bastøyfestivalen av stabelen. Den arrangeres utendørs for å inkludere flest mulig, selv om øya er værutsatt. – Vi prøvde å arrangere festival alt i 2018. Men da måtte vi avlyse på grunn av for mye vind. Jeg så på båtføreren at han var bekymra. Da skjønnte vi at det ikke gikk, for risikoen var at alle ble igjen på øya over natta. I år gikk det heldigvis. Selv om det var fare for regn, tok vi sjansen. Det ble en veldig fin dag. Konsertene var ferdig klokka 21, og en halv time senere begynte det å pøsregne.

Heine Totland, også kjent fra NRKs Beat for Beat og rockeshowet Buddy Holly, var én av artistene som stilte opp på Bastøyfestivalen i 2019.

ARTISTER PÅ BASTØYFESTIVALEN 2019

Petter Furberg Holtung
Breakouts
Frækkas
Skyldig som faen
Heine Totland
KongKamerat
Crannes

Bibliofil

Brukervennlig og enklere for alle

Nytt grensesnitt gjør det enklere for både publikum og bibliotekansatte. Bibliotekansatte kan velge selv. Bruke det kjente grensesnittet for noen oppgaver og ta i bruk det nye for andre? Fritt valg!

**BIBLIOTEK
SYSTEMER**

Bibliotek-Systemer As | Tlf: 33 11 68 00 | Epost: firmapost@bibsyst.no

KOMMENTAR

Berekraft på ramme alvor

Hugsar nokon klimakrisa? I fjor og til og med februar gav «bærekraft» frå 11 til 13 000 treff per måned i Atekst, i mars 2020 berre 8000. Så heit var klimadebatten at «Bibliotekaren» valde å lage dette temanummeret om klimarelatert berekraft og om kva biblioteket kan gjere med saka. Nummeret var nok planlagt lenge før koronaen og kan i dag verke nærmast som ei avsporing. Men det er samanhengar her.

tekst:
Anders Ericson,
frilansjournalist og
bibliotekbloggar

Om biblioteka ikkje blir heilt vengeklipte i dei komande lokale budsjettdebattane, kan perioden under og etter koronaen bli eit spennande laboratorium for utvikling av nye metodar og offensive strategiar for kunnskapsformidling. Det biblioteka lærer i ein slik ekstremisituasjon, kan dei overføre til andre store og små samfunnsspørsmål som dei bør ta tak i.

Folkebiblioteka har ein lang tradisjon for å bidra til kunnskap. Utanom religiøs litteratur var på 1800-talet faglitteratur og praktiske handbøker vanlegare enn skjønnlitteratur. Og i litt skiftande innpakningar var folkeopplysing ein sentral beryskelje for folkebiblioteket, fram til Google fekk oss, også bibliotekarar, til å tru at folk var blitt sjølvhjelpne med informasjon og kunnskap for all framtid.

Vi må sjølvsagt håpe at det ikkje blir ein regelrett resesjon etter koronaen og at den

offentlege økonomien ikkje blir så rasert som nokre har frykta, som til dømes analytikarar i KS her i landet og direktøren for IMF internasjonalt. Men ein skal ikkje lenger enn til England for å oppleve ei alvorleg krise på tiande året, der biblioteka er blitt dei store

«Der krisebiblioteka berre dekkjer folks behov for tidtrøyte (leisure), er dei dødsdømde. Biblioteket må vinne tilbake rolla også som kunnskapsformidlar.»

taparane i konkurransen med kommunal helse, omsorg og skole, og der det er blitt daglegdags med nedleggingar, konkurranseutsetting og erstatning av fagfolk med frivillige amatørar.

Der har aktivistane gjort det klart: Der krisebiblioteka berre dekkjer folks behov for tidtrøyte (leisure), er dei dødsdømde. Biblioteket må vinne tilbake rolla også som kunnskapsformidlar.

Og alt på nokre få veker har bibliotekmiljøet her i landet vist seg kreativt og ope for endringar. Eit aldri så lite gjennombrøt har, gjennom god marknadsføring, funne stad for det digitale tilbodet, og mange tidlegare ikkje- eller sjeldan-brukarar veit i dag meir om folkebiblioteket enn før koronaen.

Så må vi førebu neste steg i forsvarskampen. Då må vi sjå på ulike scenario og våge å tenkje dristig. Her er nokre idear som blir drøfta i inn- og utland (sjansen til å få gjennomført det enkelte tiltaket nedanfor vil variere etter kor svekka samfunnet, infrastrukturen og demokratiet blir):

Vi må slåst for at dei ekstraordinære «frisleppa» av kunnskapskjelder, med eller utan krisepakkefinansiering, blir permanente, gjennom utvida statleg vederlag til forfattarar og støtte til viktige forlag.

Bibliotekfeltet bør no omsider samle og sikre alt seriøst ope tilgjengeleg materiale (OA), både forskingsmateriale og anna, og

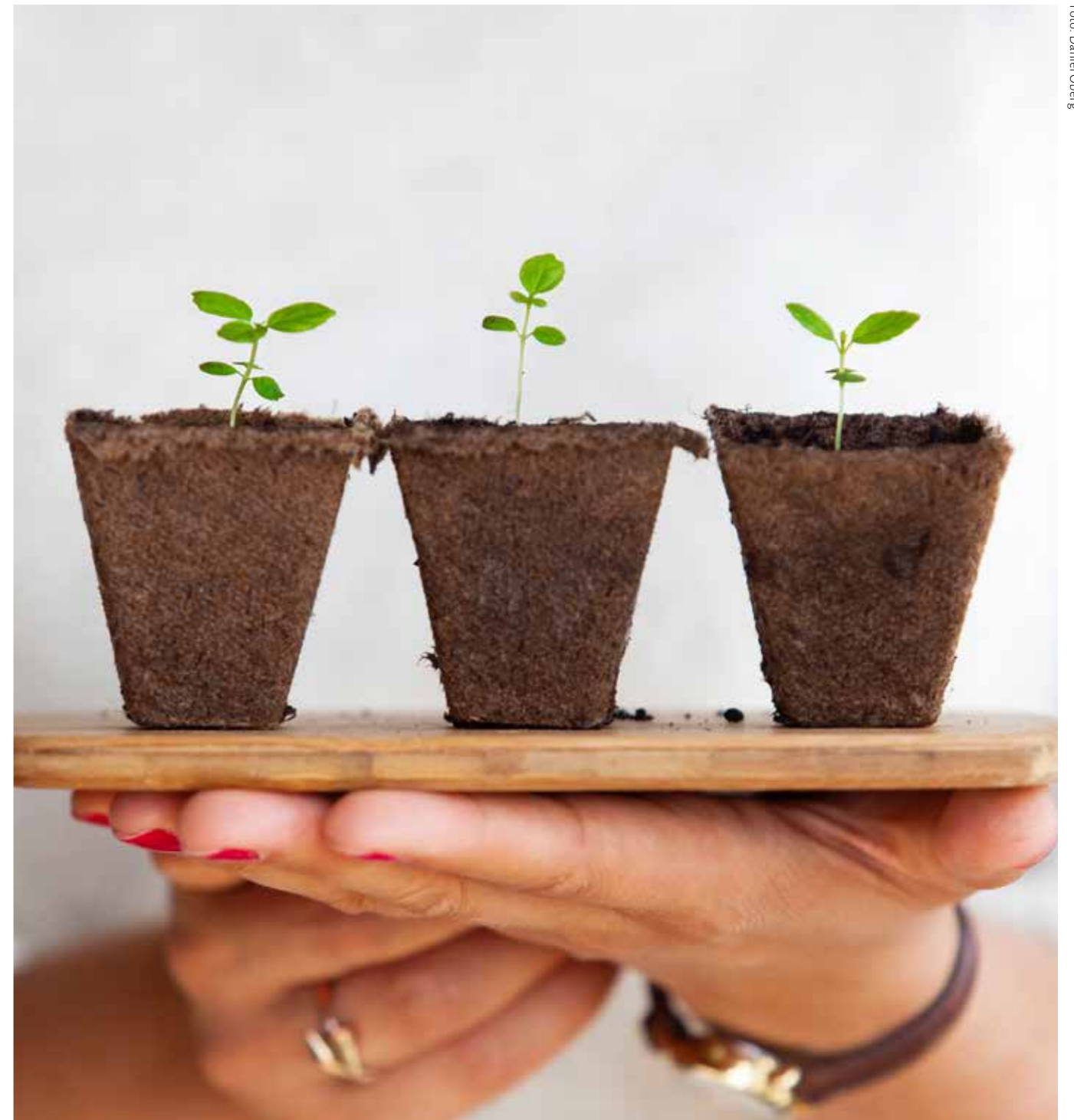

Foto: Daniel Oberg

gjere det tilgjengeleg éin stad, noko det ikkje er i dag.

For blant anna å sikre dette har finske Mikael Böök foreslått ei eiga internasjonal bibliotek-sky, ut frå at vi ikkje kan stole på dei kommersielle verken når det gjeld personvern eller uavhengighet av styresmakter. Og når det gjeld økonomisk soliditet.

Bibliotektypane må samarbeide mykje nærmare, til dømes om strategisk viktige kunnskapsportalar både for fagfolk og folk flest, utvikla etter bibliotekprinsipp, altså

uavhengig av politiske og andre omsyn. Eit førebilde her er Helsebiblioteket.no.

Det same gjeld digitale, nettverksbaserte referansetenester, som den nedlagde «Biblioteksvar». Fram til 2012 deltok 250 norske bibliotekarar frå 60 bibliotek i dette. Slike tenester har overlevd i dei andre nordiske landa.

Bibliotekarar må gå føre i forsvaret av nett-nøytralitet og mot alle formar for sensur og andre anti-demokratiske idear som kjem til å vekse fram.

Alliansar må byggjast med personar og grupper som i korona-prosessen har fått auga opp for kor sårbar kunnskapen kan vere framover. Og som ser samanhengen mellom fri tilgang til kunnskap og eit reelt demokrati. ▼

Gamle kartotekskuffer kommer til heder og verdighet igjen. I stedet for lånekort fylles det nå med små frøposer – gjenbruk i et bærekraftsperspektiv.

OM BIBLIOTEK OG BÆREKRAFT

Så et frø ...

Landets biblioteker er et solid innslag i delingsøkonomien med sin bærekraftige profil. De har allerede et velfungerende system for utlån av bøker, musikk og film. Trondheim folkebibliotek har tatt det enda lenger og låner nå ut frø fra eget bibliotek.

tekst:
Anne-Lise Aakervik
Foto: Anne-Lise Aakervik
og Jan Ove Hansen

Utgangspunktet for at Trondheim folkebiblioteks hovedavdeling i Midtbyen startet med frølån var interessen for urban dyrking i sentrumsområdene. Oppmerksomheten rundt biedød på grunn av færre og lite bievennlige blomsterarter gjorde at biblioteket så muligheten til å bidra.

Dermed etablerte folkebiblioteket sin første frøbank i 2017. – Det var en suksess fra første dag, kan Marit Klefstad, som er ansvarlig for frøbiblioteket, fortelle.

– Det første året lånte vi ut 2000 frøposer, som vi hadde pakket selv i papir fra gamle bøker og satt på en klistrelapp. Urban dyrking er ikke komplisert, det kan gjøres i en vinduskarm, og har du en veranda, er du jo rik.

Når høsten kommer, er tanken at folk skal komme tilbake med frø fra det de har sådd. Det gjør folk stort sett. Og får de ikke nok frø fra egne avlinger, har det hendt de har kjøpt og kommet med, avslører Klefstad.

POPULÆR FRØBANK

Frøbiblioteket har slått an i alle samfunnslag. Både barnehager, familier og pensjonister stikker innom og låner frø. Biblioteket har fått frø fra Voll 4H Gård og fra gartneriet på Tautra. Frøene legges pent i poser som Klev-

stad har brettet av gamle sider fra bøker og plasseres pent ned i gamle kartotekskuffer som har kommet til heder og verdighet igjen. De passer perfekt til å ha frøposene i.

Hun trekker ut skuffen merket grønnsål. – Åh, her er det noen som har vært og lagt ned i frø, sier hun og tar ut en pose. – Det må være en av barnehagene som har vært innom. De er veldig ivrige.

INSPIRERER ANDRE

Tilbudet ved folkebiblioteket i sentrum har vært så populært at de nå utvider til biblioteket på Moholt som ligger i nye lokaler midt i studentbyen. Der har de i tillegg etablert utlån av verktøy. Når det gjelder frøbanken, håper de at både studenter og fastboende kommer og låner.

Trondheims nabokommune Malvik har latt seg inspirere av den store oppslutningen om frøprosjektet ved Trondheim folkebibliotek og satte i gang for et par år siden.

– Vi er helt klart inspirert av Trondheim, sier bibliotekar og frøansvarlig Anne Margrete Sjøflot ved Malvik Bibliotek. Dette er faktisk noe alle kan få til, understreker hun.

I Malvik har de engasjert det lokale hagelageret, som både deler frø og kompetanse. I tillegg er andre entusiastiske hagefolk ivrige til å dele. – De sitter med kunnskap om hvilke planter som er egna for vårt område. De har sponset jord og ekstra frø til et arrangement under Barnas bibliotek.

AKTIV FORMIDLING

De ansatte ved biblioteket bruker frøbanken aktivt inn i sin formidling til skolene. – Vi er et kombinasjonsbibliotek, så vi har også sett nytten av å bruke frøbiblioteket opp mot elevene ved skolen. Vi forbereder oss godt på

«Det første året lånte vi ut 2000 frøposer, som vi hadde pakket selv i papir fra gamle bøker og satt på en klistrelapp. Urban dyrking er ikke komplisert, det kan gjøres i en vinduskarm, og har du en veranda, er du jo rik.»

Marit Klefstad, ansvarlig for frøbiblioteket ved Trondheim Folkebibliotek

Marit Klefstad er ansvarlig for frøbiblioteket ved Trondheim folkebibliotek. Siden starten i 2017 har dette biblioteket lånt ut tusenvis av frø.

hvilke tema som skolene skal gå dypere inn i. Og nå er bærekraft et hyperaktuelt tema i fagfornyelsen.

I fjor samarbeidet biblioteket med biologiklassen på VG 2 ved Malvik videregående skole. Klassen kom til biblioteket og fikk innføring i frøbytte-tanken og grunnleggende kunnskap om det å så frø.

– Generelt er det vanskelig å få realfagene til å bruke biblioteket aktivt, faglig sett. Her fant vi et smutthull, sier Sjøflot. Dette prosjektet handler om kunnskapsdeling og om hvordan dyrke og produsere mat, som i høyeste grad handler om bærekraft.

NOK ACTION

– Biologilæreren var redd at prosjektet ikke hadde nok «action» for elevene, men det viste seg at dette ble superpopulært, og elevene fikk et helt annet forhold til pensumet de holdt på med. Elevene hadde en forskertilnærming og sådde frø under ulike vekstforhold, med ulike variabler som vanning/lystilgang osv. på enkelte planter, noe som ga masse god ammunisjon til rapportskrivningen.

BÆREKRAFT OG FOLKEOPPLYSNING

Andre prosjekter i samarbeid med skolen handler om å ta vare på blomsterenga. I fjor fikk de sponset innkjøp av regionale blomsterengfrø, som ble delt ut til lånere og elever på VK1 naturfag sammen med informasjonsmateriell om pollinerende insekter og hvordan det er mulig å bidra til å øke bestanden. – Så det blir spennende å se hvordan grøftkantene i Malvik kommune blir i vår, sier Anne Margrete Sjøflot. Hun

«Vi er et kombinasjonsbibliotek, så vi har også sett nytten av å bruke frøbiblioteket opp mot elevene ved skolen.»

Bibliotekar Anne Margrete Sjøflot, biblioteket i Malvik kommune.

sier at alt dette handler om bærekraft, og ikke minst folkehelse og helsefremmende kulturarbeid. – Og så er det i høyeste grad folkeopplysning, noe som også ligger i bibliotekenes samfunnsoppdrag.

Til andre som vurderer å gå i gang, anbefaler Anne Margrete Sjøflot boken «Frøbytte» av Josie Jeffery, som gir en fin innføring i ting å ta hensyn til ved innsamling, foredling og bytting av frø. Ellers er det god hjelp i Google, når man skal sanke frø. Der fant vi bilder av de frøene som ikke var så lett å forstå seg på.

FRA FRØ TIL DRILL

Tilbake i Trondheim har vi tatt en nærmere titt på verktøyskapet som befinner seg på Moholt bibliotek; et av få bibliotek som er meråpent der du med oppgradert lånekort kan låne bøker mellom klokka 7 og 23.

Utvalget av verktøy er imponerende. I skapet står elektrisk høvel, pipenøkkelse og borhammer blant annet. Det er muligheter for å booke til avtalt tid, og folk er veldig flinke til å levere tilbake.

En symaskin er også kjøpt inn. Men den kan ikke lånes med hjem, i stedet kan man

VÅREN ER I GANG. Med blomster fra egen produksjon har bibliotekar Anne Margrete Sjøflot ved biblioteket i Malvik kommune startet med våronna. Biblioteket har fokus på bærekraft og samarbeider med skolene om dyrkingsprosjekter. Foto: Jan Ove Hansen

sette seg på et av bordene i lokalet og sy i vei. – Og det er flere studenter som har tatt med seg klær og stoffer hit for å lappe eller sy nytt. Det er utrolig artig. Kaféen ligger vegg i vegg, så miljøet er utrolig variert og hyggelig, forteller bibliotekar Merete Schjetne.

Høsten 2019 høst introduserte Trondheim Folkebibliotek nok en ny delingsordning; utlån av elektriske transportsykler. To i midtbyen og to på Moholt.

– Folk har lånt sykkel for å frakte barn i barnehagen, handle større ting og for å sykle tur. Vi har faktisk hatt noen som har flyttet med elsykkelen. Så den kan brukes til det meste, sier Schjetne.

Under koronaepidemien har også de ansatte ved alle bibliotekene i Trondheim hjemmekontor så langt det går.

– Det sier seg selv at ikke er alt kan gjennomføres i hjemmekontoret, da mye av driften henger sammen med folks bruk av biblioteket, sier Marit Klefstad. – Men noe av det jeg driver med nå, er å utvikle frøbiblioteket samt pakke og brette, noe som egner seg godt å gjøre hjemme. Frøbytte og plantebytte er aktuelle ting å promotere når dette viruset har lagt seg. Og så tenker

jeg på at vi bør bringe den gammeldagse kjøkkenhagen fram i lyset ved hjelp av kurs m.m. Vi vet at mange bor i egne hus og har en hage de gjerne kunne tenkt seg å dyrke grønnsaker i. ▼

Små poser med egen klistrelapp fra Trondheim lover gode opplevelser til sommeren.

CORK I IRLAND:

Et moderne, grønt bibliotek

Her i grevskapet Cork, sørvest i Irland, ligger University College Cork (UCC). Times Higher Education har nylig rangert denne høgskolen som verdens mest bærekraftige innenfor universitets- og høgskolesektoren. I fjor fikk biblioteket der en «runner up»-pris til IFLA's Green Library Award. I august skulle IFLA's World Library and Information Congress 2020 holdt et satellittmøte om bærekraft på UCC-biblioteket, mens hovedkonferansen skulle vært avholdt i Dublin. COVID-19 utbruddet stoppet dette.

tekst:
Aud Gjersdal,
frilansjournalist

en eksepsjonell rekkevidde, og inkludering i lokale, nasjonale og internasjonale samfunn bli et eksempel på UCCs forpliktelser til agendaen om bærekraftig utvikling

Fra trærne langs gangstien ved elva Lee lyder kvitring fra et mangfold av fugler. Grønne busker med sorte bær og små hvite blomster avgir en søtlig eim i det kjølige gråværet. Det er januar og det blomstrer i de store grønt-arealene i området rundt biblioteket.

GRUNNLAGT I STRATEGI

Bibliotekdirektør Colette McKenna sjekker om tusjen er beregnet for white-board og føyer til noen ord på den store tavlen på kontorveggen. Den er fylt med bibliotekets strategi, som snart blir gjort til et dokument. Hun poengterer at denne bibliotekstrategien må støtte UCCs akademiske strategi.

– Men det som er enda mer viktig, sier hun, er å bygge på hva et svært godt, moderne bibliotek skal være. Hun vender oppmerksomheten mot et par av de strategiske temaene på tavlen, nemlig å:

- *kultivere muligheter for at biblioteket kan få*

Hun sier at strategien gjør at de ansatte får se – og muligheten til å forstå – det som kommer. Alle ansatte kan kommentere, og hun forteller at de kommer med veldig gode ideer. Dette bidrar til å rigge biblioteket for forandring i retning av et bærekraftig samfunn.

– Vi har en viktig rolle å spille i samfunnet når det gjelder miljøet, understreker McKenna.

BIBLIOTEKETS ROLLE

Ann Byrne leder *Library Green Team*. Hun forteller at biblioteket har opptil 5000 besøkende hver dag, og kan, i likhet med andre bibliotek, spille en viktig rolle for bærekraftig utvikling.

– Det handler ikke bare om det studentene lærer i klasserommet, men hvordan de lever livet, sier hun, og forteller at det er viktig å skape bevissthet om at det en gjør, har innvirkning på miljøet.

– Bibliotekene er offentlige steder, og når

folk kommer inn, blir de påvirket. Bibliotekene kan være showcases for ulike tiltak, sier hun, og forteller videre at det er mange og forskjelligartede mennesker som kommer til biblioteket, og dette gir biblioteket store muligheter for å være en «influenser».

«Vi har en viktig rolle å spille i samfunnet når det gjelder miljøet.»

Colette McKenna

ENERGIFORBRUKET NED

I 2016 kontaktet høgskolens eiendomsavdeling biblioteket, som brukte mye energi. De inngikk en avtale om at dersom biblioteket klarte å spare energi, kunne de beholde sparte midler og bruke dem på nye grønne tiltak. Dersom de derimot overskred budsjettet, måtte de betale tilsvarende tilbake. *Love our library*-prosjektet var i gang.

Bibliotekdirektør Colette McKenna (t.v.) og Ann Byrne foran den grønne vegg i biblioteket. Foto: Emer Twomey, UCC

– Det første vi gjorde, var å sette sammen et team fra ulike fysiske deler av bygningen, sier Byrne, og forteller at belysning og varme da var justert likt over hele bygget. Etter at teamet hadde studert forholdene i ulike arealer og informert eiendomsavdelingen, kunne de gjøre tilpassede justeringer for når lys og varme ble slått av og på. I 2017 reduserte de energiforbruket med ni prosent. I fjor kunne de bytte ut sin gamle dieseldrevne varebil med en ny elektrisk for de sparte pengene. Den neste ideen de fikk, var å utnytte dagslyset.

Om sommeren, når det er lysere ute, sløsket de taklysene i noen arealer. Lesesalene har store vinduer, og pultene har egne leselamper. På tre måneders sparte de strøm til en verdi av 4000 euro. Snart starter et selskap en pilot, der varmesensorer plasseres i lesesalene. De identifiserer personer i rommet, slik at lys og varme kan kontrolleres ut fra dette.

Personene vises som prikker på en skjerm. – Dette kan også brukes av studentene til å se hvor det er ledige leseplasser, sier Byrne.

TILBYR ET ALTERNATIV

De fortsatte med å se på søppelet som gikk ut av biblioteket. Først fjernet de søppelbøtter i bygget og plasserte beholdere

«Søppelet inneholdt store mengder pappkopper. Så vi forbød bruk av slike i biblioteket.»

Ann Byrne

for sortert avfall i første etasje. Deretter undersøkte de avfallet.

– Søppelet inneholdt store mengder pappkopper. Så vi forbød bruk av slike i biblioteket, sier hun og forteller at de nå selger kopper laget av bambus og vannflasker av sukkerrør.

– Ideen er å gjøre det så enkelt som mulig for studentene. Vi tilbyr et alternativ, fortsetter hun, og peker på at det tidligere var tusenvis av engangskopper og -tallerkener som ble kastet vekk. Biblioteket har lokaler for møter og andre aktiviteter, og også ansatte og besøkende brukte kopper og tallerkener som ikke ble gjenbrukt. For å gjøre noe med dette, kjøpte biblioteket en oppvaskmaskin. Dermed kunne alle møter og arrangementer i biblioteket bruke skikkelige kopper, tallerkener og bestikk. Nå er det mange avdelinger på campus som har sett dette og vil gjøre det samme.

UCC-biblioteket ligger i idylliske omgivelser på campus. Foto: Wilson Architecture

– Biblioteket er gjennom årene betraktet som konservativt og som ikke involverende i ting utenfor biblioteket. Eiendomsavdelingen forventet nok en liten kamp, men den kom ikke. Nå sender de personer som har ideer til biblioteket for å se om det er mulig å gjennomføre dem her, sier hun, og vender seg mot telefonen, som ringer.

GRØNN FREMTID

Byrne låser kontordøren, og vi rusler ned trappen til første etasje. Biblioteket har mange drikkefontener, og de oppfordrer studentene til å bruke dem for å fylle vannflaskene. Vi stanser foran en av dem. Hun sier at det finnes bedre løsninger nå, men de kjøper ikke en helt ny av den grunn.

– Vi kjøper ikke helt nytt, men bruker i stedet dem vi allerede har og forbedrer dem, sier hun, og vi fortsetter til lesesalen, som har en grønn vegg. Bladene er kjølige

og plantene har en ubestemmelig eim. Den gir et bedre miljø for studentene. Veggen var tidligere dyster.

– Den forandret atmosfæren dramatisk i rommet. Vi har fått mange spørsmål fra studenter om flere, men de er dyre og må vedlikeholdes, sier hun lavmælt. Likevel ønsker de flere.

Det er blitt kveld, og den søte duften fra buskene er blitt sterkere. Det duskregner, og jeg tenker på alle ideene de har innarbeidet. Alle PC-ene de har donert til lokalsamfunnet eller til utviklingsland i stedet for å kassere. Alt vann de har spart. Jeg ser opp på takene til bygningene. Snart blir det kanskje hager der, med smarte bikuber på for å redde bestanden av bier og drive mer effektiv birøkt. ▼

«Vi kjøper ikke helt nytt, men bruker dem vi allerede har og forbedrer dem.»

Ann Byrne

Grøn moro og berekraftige bibliotek

Å låne ut bøker er i seg sjølv berekraftig, men kan biblioteka gjere meir for å fremje deling, ombruk og grøn tenking? I 2018 fekk Bergen Offentlige Bibliotek midlar frå Nasjonalbiblioteket til å gjennomføre eit prosjekt kalla *Grønn Fun*. Målet var å synleggjere biblioteket som ein arena for grøn tenking og handling samt å styrke bydelsbiblioteka si rolle som ein aktuell, berekraftig møteplass i nærmiljøet. Eit anna delmål var å styrke samarbeidet mellom ulike avdelingar i kommunen for saman å nå målet om å gjere Bergen til ein grønnare storby.

tekst:
Kristi Guldberg, Bergen
Offentlige Bibliotek,
avd. Loddefjord
Foto: Siv Anette Johansen

Saman med lokale miljøorganisasjonar, kommunale instansar og kreative lokale krefter ville vi formidle at klimaendringar krev felles dugnad og at det kan vere gøy å tenke grønt. Vi valde å gjere september til ein grønn måned på alle bydelsbiblioteka med ei rekke temakvelder, verkstader og grøne aktivitetar. I tillegg gav vi Girl Tech Fest, den årlege teknologifesten vår for jenter, ei grønn vinkling, med fokus på grønn teknologi og nye energiløysingar. Den grønne månaden vart avslutta med ei stor aktivitets- og læringshelg på dei ulike bydelsbiblioteka.

GRØNT ENGASJEMENT UNDER GRØN MÅNAD

Det var stort mangfald i tilboda på dei ulike bydelsbiblioteka, og dei famna alle aldersgrupper. Ungdom fekk til dømes lære seg å skifte skjerm på mobilane sine, og det

var miljøtema på alle familieførestillingar og verkstadaktivitetar for barn. Det vart arrangert reflid- og redesignverkstadar, og engasjerte eldsjeler lærte oss om sopp- og nyttevekstar, birøkting og frøskanking. Forståeleg folkeopplysing kom også i form av føredrag om klimaendring, avfallssortering og matsvinn. Bibliotekarane nytta sjølvsgagte høvet til å lage ulike temaustillingar om klima og berekraft på fag- og skjønnlitterære bøker både for vaksne og born. I samarbeid med det lokale hagelaget opna vi eit lite frøbibliotek, og enkle miljøtiltak vart innførde. Vi hengde opp skilt om at folk må tenke seg om før dei skriv ut, og bytte ut pappkrus med ordentlege koppar på dei faste aktivitetane våre. Det er veldig kjekt å sjå når damene på lesesirkelen på eige initiativ no kjem med favorittkoppen i handveska. Både undervegs og i etterkant av prosjektet fekk vi tilbakemeldingar på kor positivt det er at biblioteket set fokus på eit så viktig tema.

GRØN AKTIVITETSHELG

Som ei skikkeleg pangavslutting på den grønne månaden vart den første laurdagen

i oktober sett av til feiring av grønn kunnskapsdeling. Vi inviterte folk i alle aldrar til å kome saman på sitt lokale bibliotek for å lære noko om berekraft på en gøy måte. Fleire frivillige organisasjonar og enkeltpersonar stilte opp, og folk fekk til dømes prøve seg på japansk tekstilbretting, som eit kult alternativ til plastposar, eller på å

«Ungdom fekk til dømes lære seg å skifte skjerm på mobilane sine, og det var miljøtema på alle familieførestillingar og verkstadaktivitetar for barn.»

Kristi Guldberg

På Fun Palace i Loddefjord lærte Noriko (bilete) frå seg Furoshiki; tradisjonell japansk tekstilbretting som er eit godt alternativ til å frakte ting i plast.

MIKROPLAST: Mange unge er opptekne av plastforureining. Gjennom mikroskopet studerer elevar frå Rothaugen skole døme på mikroplast i havet. Foto: Kristi Guldborg

SKOGKUNST: Kunstnaren Solveig Sumire Sandvik leia ein skogverkstad på biblioteket i Fana, der ungane fekk laga sin eige kunst av materialar frå naturen. Foto: Kristi Guldborg

reparere øydelagde bøker. Ein kunne også lære å lage surdeigsbrød, handlenett eller sin eigen leppemade. Ein klimaforskar som likte å skrive dikt inviterte til klimasamtale og diktworkshop, og ein ungdomsskuleklasse som hadde delteke i eit spanande prosjekt om plast i havet, hadde med seg mikroskop og vassprøvar frå byfjorden, slik at folk kunne lære meir om plastforureining. Det vart arrangert zerowaste workshop, naturfilosofisk foredrag med Sigurd Hverven, og vi fekk forfattarbesøk av både Gert Nygårdshaug og Anna Fiske. I tillegg kunne barna delta i ulike kunstverkstader og lage både skogkunst, søppelkunst og fantasifulle landskap under havet. Det aller kjekkaste var likevel å sjå at folk kom i snakk med kvarandre, vart engasjerte og knytte nye kontaktar på tvers av alder, kjønn og bakgrunn.

GRØN TENKING VIDARE I EIGEN ORGANISASJON

Grønn Fun var også eit godt høve til å gjere dei tilsette på biblioteket meir medvitne om berekraftig tenking. Saman med hovudbiblioteket si avdeling for teknologi og læring

arrangerte vi ein intern idéugnad for å finne ulike tiltak som på sikt kan gjere biblioteket grønar. Vi hadde også eit personalmøte der prosjektleiaren frå DYRK dit bibliotek i Aarhus fortalde om grønne borgarinitiativ og lokale medverknadsprosjekt i regi av Aarhusbibliotekerne. Dette var til stor inspirasjon for oss tilsette og gav mange gode idéar til vidare arbeid.

Fleire av aktørane vi jobba med under Grønn Fun, er blitt gode, faste samarbeidspartar, som til dømes Naturvernforbundet, FN-sambandet, Hagelaget, og Bergen sopp- og nyttevekstforening. I fjor vart vi inviterte med i arrangering av Gjenbruksuken og hadde fleire vellukka arrangement der. Vi er svært nøgde med at vi har funne så gode kontaktpersonar ved ulike seksjonar i kommunen, noko som gjer det lettare å ta kontakt for meir samarbeid. Då vi i haust skulle opprette BibLab, eit nytt minibibliotek for barn og unge i Årstad bydel, vart til dømes klimaseksjonen ein viktig samarbeidspart for å oppnå at heile 90 prosent av innreinga vart laga av ombruksmaterialar.

KONSENTRERT: Naturvernforbundet held ei rekke fikseverkstader, mellom anna for å lære ungdom å reparere iPhone. Her viser Silje frå Naturvernforbundet korleis Helle kan skifte ein knust skjerm. Foto: Kristi Guldborg

PEKER IKKE BARE PÅ POLITIKERNE.

– Fagforeningene kommer til å bli utfordret på dette på et tidspunkt. Da kan vi ikke bare peke på politikerne, sier André Oktay Dahl. Dahl og Liz Helgesen, som jobber med å utvikle Unios bærekraftspolitik.

BÆREKRAFT TATT INN I HOVEDAVTALEN:

Ønsker et taktskifte i arbeidslivet

For første gang er miljø og klima blitt en del av hovedavtalen i kommunesektoren. Hvordan kan Unio-familien følge opp?

tekst og foto:
Embret Rognerød,
kommunikasjonsrådgiver
i Bibliotekarforbundet

I fjor fikk klima og miljø et eget punkt i hovedavtalen med KS: «Partene er enige om at klima- og miljøtiltak som fremmer bærekraftsmålene inngår som en del av partssamarbeidet etter hovedavtalen.»

– Vi trenger et taktskifte i klimasaken, og jeg håper at denne endringen i avtalen vil få praktiske konsekvenser av betydning, sa Steffen Handal, leder av Unio kommune og leder i Utdanningsforbundet da den nye hovedavtalen var et faktum.

BÆREKRAFT I PRAKSIS

Men hva betyr endringen i praksis? Bibliotekaren spurte André Oktay Dahl og Liz Helgesen, som har vært blant pådriverne for bærekraftssatsingen til Unio.

– Bærekraft er i DNA-et vårt som hovedorganisasjon og berører alle forbundene våre på ulike måter. Fagforeninger skal følge mennesker fra vugge til grav og utjevne

ulikhet. Da kan man godt si at bærekraft omfatter alt vi jobber med. Det er en forutsetning for et anstendig arbeidsliv og for at lønningene skapes på en bærekraftig måte, sier André Oktay Dahl.

Bærekraftsmålene handler om mer enn bare klima. Det er totalt 17 mål, og arbeid er sentralt – hvordan det utføres og hvilke arbeidsforhold ansatte har. Liz Helgesen peker på FNs bærekraftsmål nummer 8 som det fremste «fagforeningsmålet»: «Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle.»

– Fagorganisasjonenes kjerneaktivitet dreier seg arbeids- og lønnsvilkår. Men de gruppene vi representerer er også opptatt av hva som skjer i samfunnet. De vil selvsagt ha god lønn som alle andre, men faglig stolthet og muligheten til å bidra til å videreutvikle sektoren de jobber i, står også sentralt. Da kommer man ikke utenom bærekraftsmålene, som kommer til å være på agendaen i mange år fremover. For oss i Unio gjelder det å integrere bærekraftsmålene i vårt arbeid, sier Helgesen.

FORSKJELLIGE OPPDRAG

Da klima og miljø ble løftet inn hovedavtalen høsten 2019, hadde Unio allerede jobbet med bærekraft i tre–fire år. I 2017 vedtok representantskapet en politikk for oppfølging av bærekraftsmålene. Deretter fulgte en handlingsplan med tiltak og evaluering av hvordan forbundene jobber for å skape økt kunnskap om bærekraft. I 2019 vedtok også Unio et nytt klimapolitisk program. I Unios strategi, som ble vedtatt i 2019, er klima, miljø og bærekraft én av fire pilarer.

I 2020 stiller hele Unio seg bak bærekraftssatsingen, og man har fått bære-

«Bærekraft er i DNA-et vårt som hovedorganisasjon og berører alle forbundene våre på ulike måter.»

André Oktay Dahl.

FNs BÆREKRAFTSMÅL

kraftsmålene inn i flere viktige dokumenter. Men det betyr ikke at jobben er gjort: Det er fremdeles mange avgjørende spørsmål medlemmene og forbundene må forholde seg til, påpeker Helgesen.

– Kan vi konkretisere hvordan det nye punktet i hovedavtalen skal følges opp? Føler tillitsvalgte seg kompetente? Hvordan vil satsingen tematiseres i partssamarbeidet? Driften og organiseringen av kommunene skal følge bærekraftsmålene fremover, men hvordan skal det skje? spør Helgesen.

I sin nyttårstale la statsminister Erna Solberg vekt på FNs bærekraftsmål som et prioritert område for regjeringen i 2020, men André Oktay Dahl mener Unio bør jobbe for å få regjeringen til å konkretisere sin politikk på området.

– Vi bør utfordre regjeringen på å lage en helhetlig strategi for bærekraftsmålene. Når vi har sett på statsbudsjettene og hvert enkelt departements budsjett, henger det ikke helt sammen. Det er store variasjoner

fra dokument til dokument, og vi mangler en sammenheng, sier Dahl.

«Det er underkommunisert at mål og delmål ikke alltid går opp i en høyere enhet i bærekraftsmålsmodellen.»

Liz Helgesen

DE KRITISKE SPØRSMÅLENE

Samtidig som de 13 Unio-forbundene har blitt enige om en offensiv klimapolitikk, vet vi at klima er en av de store polariserende debattene. For en samling høyt utdannede profesjonsgrupper i offentlig sektor kan Unio-forbundene anklages for å ha mindre å tape på en slik satsing enn for eksempel industriarbeidere.

Oktay Dahl og Helgesen mener det er viktig med økt bevissthet rundt det faktum at satsingen på bærekraft også vil koste oss noe som samfunn.

– Det er underkommunisert at mål og delmål ikke alltid går opp i en høyere enhet i bærekraftsmålsmodellen, sier Helgesen.

Hvorfor skal fagbevegelsen i det hele tatt jobbe med klima når det både finnes miljøpartier og organisasjoner?

– Miljøorganisasjonene har ikke det samme medlemsgrunnlaget som vi har. Vårt medlemsgrunnlag og de politiske prosessene som følger av vår type organisasjoner

Foto: FN Samarbeidet / Eivind Oskarsen

gir mandat til å handle. I tillegg skal mange av miljøtiltakene faktisk gjennomføres i arbeidslivet. Det gjør at vi kan spille en annen rolle enn miljøpartier og organisasjoner, sier Helgesen.

Oktay Dahl mener også at mange av Unios medlemmer har stor påvirkningskraft gjennom offentlige anskaffelser: Det investeres om lag 500 milliarder i offentlige innkjøp hvert år, påpeker han.

– Det er der pengene ligger i det offentlige. Da kan vi bruke innkjøpsmakten til å skape endringer. Men det er ikke bare et klimaspørsmål. Hvordan vi investerer, henger også sammen med den omstillingen og digitaliseringen som skjer i offentlig sektor. Det høres ofte ut som om slike prosesser er noe som skal foregå uavhengig av de ansatte. Men det er også et spørsmål om hvordan arbeidstakerne involveres og ivaretas, sier han. ▽

UNIOS FEM KLIMAPOLITISKE TILTAK

Styret i Unio har vedtatt en klimapolitisk plattform med følgende fem politiske hovedmål:

- Arbeidstakerne og deres organisasjoner må, gjennom partssamarbeid og medbestemmelse, spille en viktig rolle ved utviklingen og gjennomføringen av klima- og bærekraftspolitikk.
- Det må investeres i kunnskap, forskning og kompetanse som er nødvendig for å nå klimamål.
- Utdanningspolitikken må ha et tydelig klima- og bærekraftsperspektiv.
- Helsepolitikken må ha et tydelig klima- og bærekraftsperspektiv.
- Det må føres en økonomisk politikk som bidrar til bærekraftig produksjon og forbruk.

Skien bibliotek tar grep om miljøet

Hvordan kan biblioteket være en spydspiss i kommunens arbeid med miljø- og klimamål?
Skien bibliotek kutter plasten og har tatt flere klimagrep.

tekst:
Agnete M. Hafskjold,
Skien bibliotek
Foto: Tanja Rosenkilde

Biblioteka er miljøvennlige i sin natur, bygget på prinsippet om delingsøkonomi og gjenbruk. Men på Skien bibliotek ønsker vi å legge til rette for enda mer bærekraftig drift, og vi har derfor etablert prosjektet *miljøbiblioteket*.

Bakgrunnen for prosjektet var at vi ønsket å slutte å plaste bøkene. Denne ideen fikk vi fra Kuopio bibliotek i Finland. I tillegg så vi at det var behov for å ta et miljøgrep på flere områder. Vi satte ned en gruppe som skulle se på miljøtiltak generelt og det å slutte med plasting spesielt. Før vi rakk å komme ordentlig i gang med dette prosjektet, kom det vedtak fra bystyret om at Skien skal bli en plastfri kommune, og dette passet som hånd i hanske med vår ambisjon. Prosjektgruppa gikk igjennom bystyrets vedtak for å se på hvilke punkter som er aktuelle for oss. Vi oppdaget fort flere grep vi kunne gjøre i tillegg til å slutte med plast på bøkene.

SPARER PÅ Å FJERNE PLASTEN

Ved Skien bibliotek jobbes det iherdig med nytt bibliotek, Ibsenbiblioteket. I dette prosjektet er miljø og bærekraft viktige aspekter. Dette har bl.a. utgangspunkt i bystyrets vedtak fra 2018 hvor en klima- og miljøplan legger føringer for alle byggeprosjekter. I tillegg til rene byggetekniske bærekraftsmål er det viktig å ta innover seg sosiale og kulturelle as-

«Før vi rakk å komme ordentlig i gang med dette prosjektet, kom det vedtak fra bystyret om at Skien skal bli en plastfri kommune, dette passet som hånd i hanske med vår ambisjon.»

pekter som holdninger, sosial likhet og folkehelse. Disse står nevnt i FNs bærekraftsmål og kan jobbes med uavhengig av nytt bibliotek. Derfor jobber vi med å lage et eget manifest av typen «ti bud for miljøbiblioteket». Disse budene kan inspirere andre institusjoner og arbeidsplasser til å gjøre noe lignende.

På alle bibliotek har det som kjent lenge vært rutine å legge et tykt lag med plast utenpå bøkene. Dette har Skien bibliotek kanskje som første folkebibliotek i Norge nå sluttet med. En uplastet pocketbok kan også gjenvinnes når den er slitt eller utdatert. Og hvem har sagt at det ikke kan lønne seg å være miljøbevisst? I tillegg til å spare miljøet, sparer vi omtrent 12 kroner pr. bok i plast og arbeidstid.

Vi har også sluttet å kjøpe inn plastposer og har bestemt oss for gjenbruk av poser og bærenett. Ansatte har bidratt med nett de har hatt til overs, og vi har oppfordret publikum til å komme med nett de har liggende hjemme.

MER ENN PLAST

Miljø handler om mer enn plast. Vi har bestilt vannautomat som er kobla til vann-nettet,

slik at våre lånere kan forsyne seg med vann derfra i stedet for vandunker frakta med lastebiler fra andre deler av landet. Et annet miljøgrep er å ikke bruke engangsartikler ved arrangementer hvor det lar seg gjøre, det vil si de aller fleste.

Noe som får mye oppmerksomhet, er arrangementene våre. På dette området er biblioteket en spydspiss i kommunen, og arrangementene våre kan derfor gi befolkninga kunnskap og inspirasjon til å gjøre grep for klima. I år er Skien bibliotek for fjerde året på rad med på Klimafestivalen §112, en hel måned full av arrangementer. I år har vi blant annet fiksefest, opprørsforedrag av Extinction Rebellion og besøk av Robert Mood, president i Norges Røde Kors.

I tillegg har vi grønt fokus på arrangementene gjennom hele året, både for barn og voksne. Første helga i januar 2020 formidla forfatter og illustratør Line Renslebråten boka *Under polarisen* for over 50 barn fordelt på to arrangementer på hovedbiblioteket og på filialen i bydelen Gulset.

Vi lager innimellom bokutstillinger med klimalitteratur, både i forbindelse med arrangementer, men også i andre sam-

menhenger. Sommeren 2019 fikk vi stor oppmerksomhet i NRK og i sosiale medier for en temautstilling med bøker fra steder det går an å reise på ferie til med tog.

KUTTER I KATALOGEN

Av mindre tiltak vi ser på, kan jeg nevne at vi selv produserer færre og mindre trykksaker, og vi har laget et program på 15 sider med info om alt som skjer både på hovedbiblioteket og filialene våre i år.

Tidligere hadde vi en hovedprogramkatalog på 85 sider samt mindre brosjyrer med barnearrangementer og for filialene. Når koronakrisa er over, skal våre to filialer bli mer åpne, noe som genererer større behov for at vi kjører innom dem og rydder. Vi vurderer derfor å skaffe elbil til transport mellom hovedbiblioteket og filialene.

Vi har begynt å få en større bevissthet rundt seminarer vi drar på. Er det behov for å reise – eller kan vi like gjerne rigge opp storskjerm på arbeidsplassen når seminarer strømmes? En merverdi ved å følge strømmingen er at flere kan få med seg hele eller deler av seminaret.

Skien bibliotek har et engasjert personale

Skien bibliotek satser på tøynett og uplasta bøker. Fra venstre: Arne Olav Lunde Hageberg, Stian Johansen, Agnete Mjelland Hafskjold, Gry Sagvolden, Carl Bodenhagen.
Foto: Skien bibliotek

og en aktiv prosjektgruppe som kontinuerlig vurderer virksomheten med et miljøblikk. Men skal vi få til dette, er vi også avhengig av innspill og ideer, ris og ros fra dem som bruker biblioteket. Dersom ditt bibliotek har noen vellykkede miljøtiltak, så tips oss gjerne. Sammen lager vi miljøbiblioteket!

Du kan følge miljøbiblioteket på Skien biblioteks profil på Facebook, Instagram eller på vår hjemmeside. ▾

Dine data er gemt i (røg)skyen

Umiddelbart tænker man, at digitalisering er godt for miljøet – data i skyen er bedre end papir i ringbind. Og it-teknologi kan bestemt gavne miljøet, men rent og pænt er vores stigende forbrug af data ikke – faktisk udleder det lige så meget CO₂ som verdens samlede flytrafik.

tekst:
Sabrine Mønsted
Foto: Perspektiv

20 mails om dagen i et år svarer i CO₂-udledning til at køre en tur til Bruxelles fra København. Faktisk er it-sektorens årlige, globale energiforbrug større end hele Rusland eller Japans samlede energiforbrug allerede tilbage i 2012, kun overgået af energiforbruget i Kina og USA, ifølge Greenpeaces rapport Clicking Clean fra 2017. Men bemærkelsesværdigt nok er klimabelastningen ved at scrolle på Facebook, tjekke Instagram, se YouTube, søge på nettet, streamer Netflix, sende mails, modtage nyhedsbreve, opdatere apps eller lave back up af billeder, en nærmest ikke-eksisterende debat, hverken politisk eller hos forbrugerne.

– Vi er simpelthen ikke bevidste om det, siger Lea Schick, research- & innovationsspecialist på Alexandra Institutet, en almenyttig it-virksomhed, der med statsfinansierede midler hjælper erhvervsliv, kommuner og stat med intelligent og bæredygtig it-udvikling.

– Og ét er, når vi går på nettet med et bestemt formål, noget andet er, at alt på nettet hele tiden kommunikerer med hinanden. Så når vi griber telefonen eller tænder computeren, så venter vi ikke på indhold. De nyeste opslag på Facebook, Instagram eller Twitter venter på os, fordi der konstant sker en synkronisering, opdatering og back up. Men rigtig meget af den data min computer og telefon automatisk henter, ser jeg aldrig, så der er brugt datakraft til ingen verdens nytte, siger Lea Schick.

Søger man efter artikler om forurening og dataforbrug, dukker der ikke meget op. En

artikel fra Jyllands-Posten i november 2018 om datacentre som klimaskurke, er stort set den eneste af nyere dato. Her står, at én søgning på Google bruger samme mængde energi som en tændt 60 watts elpære i 17 sekunder, hvilket udleder 0,2 gram CO₂. Hvert sekund laves der globalt 40.000 søgninger, altså 8 tons CO₂ i sekundet. En oplysning, der fæstnede sig hos undertegnede, men hvorfor har vi som samfund ikke blik for det enorme energiforbrug, digitaliseringen fører med sig? Mens CO₂-belastningen ved kødproduktion, flyrejser og tekstilindustrien er øverst på klimadagsordenen.

«Hvide skyer har intet med datainfrastruktur at gøre. Det er hardcore industri og udledning af massive mængder af CO₂.»

For tallene taler deres tydelige sprog. Globalt bruger datacentre tre procent af al elektricitet i verden og udleder to procent af verdens samlede CO₂, hvilket svarer til samme mængde CO₂ som den globale flytrafik udleder (tal fra den britiske avis The Independent, 2016). Og i Greenpeaces rapport kaldes datacentre for «den digitale tids fabrikker». En del af forklaringen er de ord, vi bruger om internettet og it-udviklingen, mener Lea Schick.

– Den måde, vi taler om det på, er afgørende for, hvordan vi opfatter det. Vi siger at: «vores data er i skyen», og taler om

«cloud computing». Metaforer, der sender tanker hen på noget godt og rent – blå himmel og bløde, hvide skyer. Vi ser ikke rygende skorstene for os. Men i realiteten består «dataskyen» af massevis af tykke kabler, der kravler hen over havbunden eller er gravet ned i jorden og kæmpemæssige datacentre med servere, der bruger enorme mængder strøm og udleder så meget varme, at der skal bruges endnu mere energi på at nedkøle dem. Så hvide skyer har intet med datainfrastruktur at gøre. Det er hardcore industri og udledning af massive mængder af CO₂, siger Lea Schick. Men metaforer gør det ikke alene. Der er store kommercielle interesser i, at vi vedbliver med at associere vores dataforbrug med noget godt og at data er en usynlig infrastruktur.

– Men problemet er, at når vi ikke er bevidste om det, stiller vi som forbrugere ikke krav til producenterne og politikerne om bæredygtige data. Vi burde kræve, at politikerne stiller krav til tech-giganterne om eksempelvis at bruge vedvarende energi i datacentre, siger Lea Schick. – Fordi svaret ikke skal være hos os som forbrugere. Det er det altfor stort til, siger hun. Lea Schick er på ingen måde ude på at begrænse vores dataforbrug eller digitaliseringen.

– Det er en samfundsudvikling, der giver stor frihed og glæde, og det er en gave, at vi kan dele information og viden globalt. Men vi kan og skal gøre det smartere globalt og nationalt, siger hun. Og det starter med et politisk ansvar. For eksempel mener hun, at vi kan vi spørge os selv, om vi skal have 5G netværk i Danmark?

– Vi får måske lidt bedre kvalitet, når vi ser HBO og Netflix, men der vil også ske en eksponentiel vækst af data, fordi de kører hurtigere gennem kablerne, og det kræver et større energiforbrug. 5G netværk skal også bruges til Internet of Things, der igen

vil betyde langt mere datatransport, fordi ting omkring oss skal sende data til hinanden. – Og det er på mange måder smart – også for miljøet – at en el- eller vandmåler selv sender data, fordi man for eksempel i tide kan opdage læk, eller sensorer i vejen kan sende data om temperaturer, så man undgår oversaltning, der også skader miljøet. Vi skal bare tage diskussionen om de valg, vi træffer, for de har konsekvenser, siger hun.

NORDISK TECH-PARADIS

Heldigvis er det god branding at være klima-bevidst – også som tech-virksomhed – og der er ovenikøbet ofte en økonomisk gevinst i at bruge vedvarende energi. Derfor er Danmark sammen med de andre nordiske lande ideelle tech-værter med kombinationen af kulde (så der skal bruges mindst mulig energi på at køle serverne ned) og grøn (stabil) energi. Facebook, Apple og Google vil ifølge en artikel fra dr.dk den 20. november 2018 opføre seks datacentre i henholdsvis Viborg, Odense, Fredericia og Aabenraa, der sammenlagt vil lægge beslag på mindst 15 procent af Danmarks samlede el-forbrug. På den positive side arbejder flere store tech-virksomheder, ifølge Greenpeaces rapport Clicking Clean fra 2017, for adgang til mere vedvarende energi.

Og ifølge Lea Schick forskes der i at lave datapakker mindre, så de kræver mindre energi at dele og gemme, men teknologiforbedringerne opvejer langt fra vores stigende forbrug af data, siger hun.

«Det er en gave, at vi kan dele information og viden globalt. Men vi kan og skal gøre det smartere globalt og nationalt. Og det starter med et politisk ansvar.»

Greenpeace har beregnet, hvor stor en del af tech-virksomhedernes energi, der er bæredygtig. Her fører Apple med 83 procent, Facebook og Google lander på henholdsvis 67 procent og 56 procent. HBO får 22 procent af deres energi fra vedvarende energikilder og Netflix er nede på 17 procent, mens Twitter kun får 10 procent. Og her er et sted, hvor det virkelig kunne batte, at forbrugerne krævede

Foto: Adobe Stock

mere «bæredygtige serier». For streaming-tjenester som Netflix og HBO stod for 63 procent af den globale internettrafik i 2017, og deres mål er at nå 80 procent i 2020. Alene Netflix tæller mere end en tredjedel af al internettrafik i Nordamerika. Greenpeace forsøger at lægge pres på Netflix til at gå i en mere bæredygtig retning med en underskriftsindsamling.

BÆREDYGTIG ØKOAPP

Lea Schick har som den første undervist i faget «bæredygtig fremtid» på IT-Universitetet. Hun mener, at det burde være obligatorisk for fremtidens it-udviklere at lære om miljøeffekterne af den teknologi, de er med til at udvikle. Det er bare ikke et område, der forskes i, siger hun. – Det bør for eksempel være et krav at tænke bæredygtighed ind i alle digitale designs. Det kan være apps, der er designet til at opdatere om natten, hvor det belaster datacentrene mindst. Apps, der ikke laver back-up af alt eller som Google, der tilbyder en baggrund med mindre lys og så videre, siger Lea Schick.

Men det skal kunne betale sig for virksomhederne at være klimaetiske, understreger Lea Schick. Facebook fravalgte for eksempel at sende deres overskudsvarme til et fjernvarmeanlæg, fordi det ikke var rentabelt på grund af skatter og afgifter i Danmark. Lea Schick så gerne et dataetisk

råd, der kom med anbefalinger til politikerne om, hvordan udfordringerne med data og klima kan løses.

Artikkelen har tidligere stått i det danske tidsskriftet Perspektiv. <https://kulturoginformation.dk/perspektiv/fagmagasinet/2019/perspektiv-nr-5/dine-data-er-gemt-i-roeg-skyen>

– Hvide skyer er hardcore industri og udledning af massive mængder af CO2, siger Lea Schick.

Utforsker mulighetene med 3D-fotografering

Det er i skranken det skjer! Enten det dreier seg om universitetsbibliotek eller folkebibliotek, er det her noen av de mest avgjørende møtene mellom bibliotek og bruker foregår. Likevel er vår erfaring fra UH-bibliotek at skranken lett blir et neglisjert område sammenlignet med andre deler av bibliotekvirksomheten.

tekst:
Aleksander Kristung,
biblioteksjef i Lier bibliotek

muligheter til å lage eget innhold, har vi også forespurt ungdommer som bruker det lokale ungdomshuset om de kunne tenke seg å bidra med å produsere egne bokanbefalinger ved å bruke film eller lyd.

LOKALHISTORIE

Lokalhistorisk materiale egner seg ofte til digital formidling, da informasjon kan være kortfattet og konsis og gir muligheter til å avklare rettighetsspørsmål med lokale bidragsytere. Vi har opprettet pekere i den lokalhistoriske avdelingen, men det er absolutt muligheter for å utvide dette området med for eksempel lenker til slektshistoriske kilder. Lokale lydopptak, filmklipp eller enkeltmanuskripter fra arkivsamlingsen kan være interessante rekvisitter å bruke i denne sammenhengen.

UTVIKLINGSMULIGHETER

For større bibliotek kan 3D-modeller som er tilgjengelig på skjerm i biblioteket, være

nyttig for orientering i rommet, særlig i meråpen tid, og kan erstatte behovet for oversiktskart. For bibliotekansatte tjener 3D-modellering til å tenke nytt om digital formidling. Er det mulig å koble på bidrag fra brukerne i form av litteraturtips eller kanskje lokalhistoriske temaer som er av interesse for lokalsamfunnet? Videre kan man på sikt tenke seg en utvikling der man kan lenke til data fra bibliotekskatalogen og på den måten vise innholdet som finnes i bokhyllene.

Du kan ta en titt her:
<https://lierbib.no/biblioteket-i-3d/>

Via Lier biblioteks nettsider kan du ta en tredimensjonal vandring gjennom lokalene.

BRUKSOMRÅDER

Ved å klikke seg inn på 3D-modellen kan brukeren gå en runde i biblioteket for å orientere seg. I Lier har vi lagt til informasjon i form av tekst og filmsnutter fra YouTube på utvalgte steder i rommet, der vi synes det er relevant. I arrangementsområdet har vi en videosnutt fra et tidligere arrangement. Ved informasjonsskjermen har vi lenket til arrangementskalenderen på nettsiden. I skranken finner du informasjon om bibliotekets åpningstider og mulighetene for å bli meråpent-bruker.

Ved 3D-printeren har vi lagt inn en film-lenke som viser hvordan du kan lære mer om 3D-printing i Lier bibliotek. I barne- og ungdomsavdelingen er det lenket opp en filmatisk bokanbefaling laget av bibliotekarene. Samtidig som det ligger interessante

DET SOSIALE BIBLIOTEKET

Eventyret Stovner

Det sosiale biblioteket på Stovner har tredoblet besøket ved å skreddersy tilbudet til lokalbefolkningen, bedre beliggenheten og innrede lokalbiblioteket med gjenbrukte materialer.

tekst:
Embret Rognerød,
kommunikasjonsrådgiver
i Bibliotekarforbundet

I 2017 åpnet den nye Deichman-filialen på Stovner senter etter å ha flyttet fra parkeringskjelleren, som var bibliotekets tilholdssted i drabantbydelen i en årrekke. Resultatene lot ikke vente på seg: I 2018 ble Stovner nominert til årets bibliotek. Besøket tredoblet seg. Dagsavisen laget en reportasje med tittelen «Eventyrlig forandring blant hyllene».

Frem mot åpningen gikk mange sterke krefter sammen om å forme det nye lokalbiblioteket: Kunstnerisk leder var interiør- og filmsett-designer Damian Williams ved Artisan Tech. Det prisbelønnede arkitektbyrået Aat Vos innredet med gjenbrukte materialer. Og de ansatte på Deichman Stovner lot i stor grad brukerne definere hva slags tjenester biblioteket skulle tilby.

– Vi jobbet sammen med brukerne og de andre aktørene i et halvt år før vi landet på konseptet: «Det sosiale biblioteket». Det går ut på at det er brukerne som skal definere det vi gjør og komme med forslag. Strategien har dannet grunnlaget for alt vi har jobbet med etterpå. Ambisjonen er at brukerne

skal oppleve dette som sitt «tredje sted», som Aat Vos pleier å si, sier seksjonsleder Eli Sætre Follerås.

«Tredje sted» henspiller på det stedet som kommer i tillegg til jobben og hjemmet, de to stedene vi tilbringer mesteparten av tiden vår. Og på Stovner ville man også ta utgangspunkt i bydelens behov da dette rommet skulle skapes.

– Stovner har mange store familier som bor trangt, med relativt høy fattigdom og lav sysselsetting. Mange barn og unge her har ikke mulighet til å møte venner hjemme. Dette ble det viktig for oss å ta høyde for, sier Sætre Follerås.

ANSETTER LOKALE UNGDOMMER

Drøye to år etter åpningen er det fortsatt enighet om idealet og grunntanken om det sosiale biblioteket, opplever Sætre Follerås. Men hvor enige er man om hvordan biblioteket skal brukes når flere brukergrupper skal ha et ord med i laget?

– Jeg tror vi har vært flinke til å jobbe med barn og unge, og det er dette vi har prioritert høyest. Så kan vi nok bli flinkere også på tilbudet vårt til voksne brukere, sier Sætre Follerås.

Lokalbiblioteket har blant annet ansatt lokale ungdommer som rollemodeller. Ungdommene får både lønn og viktig ar-

beidserfaring på CV-en. Samtidig knytter de biblioteket tettere opp mot lokalmiljøet.

På samme tid som de unge trives, er det nok en del som savner det gamle biblioteket, medgir Sætre Follerås. En av de største endringene Deichman Stovner gjorde før nyåpningen, var å gå bort fra avdelingsinndelinger. Man ville unngå å skille folk fra hverandre, forhindre at de ansatte måtte agere som «vakter» og sørge for at mangfoldet ble størst mulig.

– Det har fungert, men det utfordrer oss som ansatte, sier Sætre Follerås.

– Vi må ta tøffe valg mellom studenter og godt voksne som ønsker seg et sted å fordype seg og barn og unge som trenger et sted å være, sier programansvarlig Lars Holt. – Det sier seg selv at 20 ungdommer i et lokale skaper mye støy. For noen blir det for mye.

STILLHET ER UNDERVURDERT

Besøket på Stovner Deichman har stabilisert seg på det høye nivået man så i åpningsåret. Det er vanskelig å «krangle imot». Men Sætre Follerås har likevel forståelse for at en del ønsker seg et mer tradisjonelt bibliotekrom.

– Stillhet er viktig. Det kan være at det er litt undervurdert for folk å ha et stille sted, et sted der man kan ha ro til å tenke. Men vi kan ikke dekke alle behov med den plassen vi har til rådighet, sier hun.

Foto: Embret Rognerød

Populariteten til lokalbiblioteket kan også være en utfordring. Den høye bruken har allerede ført til slitasje på deler av interiøret.

– Isolert sett ville det kanskje ha vært lettere å ha et striglet, institusjonspreget bibliotek med lengre varighet enn et som skal være oppdatert og moderne, sier Holt.

GRENSESETTING

Det sosiale biblioteket bygger på en tanke om at biblioteket kan bidra til å styrke lokalsamfunnet, kanskje særlig blant barn og unge. Men hvordan evaluerer man et bibliotek som har ambisjoner om å gjøre nytte for seg i nabolaget?

DET SOSIALE BIBLIOTEKET. Seksjonsleder Eli Sætre Follerås og programansvarlig Lars Holt opplever svært godt besøk på det sosiale biblioteket på Deichman Stovner. – Vi får mye ut av ressursene, men lokalbibliotekene kunne godt ha vært mye større, mener de to.

«Vi jobbet sammen med brukerne og de andre aktørene i et halvt år før vi landet på konseptet: Det sosiale biblioteket.»

Foto: Kristin Strøm

Deichman Stovner har et eventyrpreget interiør skapt av Artisan Tech. Her et eksempel fra hovedinngangens portal i flettede pilekvister

En av de biblioteksansattes viktigste oppgaver er å drive aktiv litteraturformidling i samtale med lånerne. Det er også en av de hyggeligste oppgavene på biblioteket, synes seksjonsleder Eli Sætre Follerås.

Programansvarlig Lars Holt mener det kan være verdt å se på både målbare og mer anekdotiske parametere.

– Vi måler oss selv enklest på tall, på arrangementer, besøk og utlån. Men det har også noe å si hvordan vi opplever møtene med brukerne. At unge som er her etter skoletid kjenner deg igjen, kan være et signal på at vi når ut. Jeg tror også det er viktig å se på om vi klarer å involvere de frivillige organisasjonene i lokalmiljøet og får dem til å bruke oss, sier Holt.

Selv om lokalbiblioteket lar brukerne påvirke tjenestene, understreker Follerås og Holt at det er mye lokalbiblioteket ikke skal gjøre. Nettbank og skjema utfylling er for eksempel på siden av oppdraget. Samtidig er behovet for å få hjelp til å løse nettopp enkle oppgaver som dette, stort.

– Vi må prøve å hjelpe til. Ideelt sett gjør vi dette ved å hjelpe folk til å løse ting selv. Men det kommer også folk hit som har helseproblemer og som har vanskelig for å kunne gjøre enkle oppgaver. Hvis det kommer en som nesten er blind og er blitt lurt til å kjøpe et ekstra mobilabonnement, er det ikke så enkelt å trekke opp de grensene, sier Holt.

Nå jobber lokalbiblioteket med å bygge enda bedre nettverk inn mot skole, ungdomsklubber, politi og lokalmiljøet for øvrig. Som et ledd i dette arbeidet har Deichman Stovner sett behovet for mer tverrfaglig kompetanse. Nylig ansatte lokalbiblioteket en egen ungdomsarbeider.

«Det har også noe å si hvordan vi opplever møtene med brukerne. At unge som er her etter skoletid kjenner deg igjen, kan være et signal på at vi når ut.»

– Mange av ungdommene her bruker biblioteket, men de gjør det ofte helt uavhengig av arrangementene våre og samlingen vår.

Da kan det oppstå uenighet om hvordan det skal være her, både mellom ansatte og brukere, og brukere mellom, sier Holt.

HVA BETYR BÆREKRAFT?

Ett av FNs bærekraftsmål handler om å «gjøre byer inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige». Et annet handler om å redusere ulikhet.

Det sosiale biblioteket kan sies å ha noen av de samme målsettingene som bærekraft, men Sætre Follerås er opptatt av at dette ikke skal være noe man smykker seg med. – I verste fall kan begrepet bærekraft bli redusert til politikerspråk. Det viktige for oss er å velge riktige grep, avslutter Follerås. ▽

OPPLEVER UTLÅNSVEKST PÅ FAGBØKER FOR VOKSNE:

Bruker biblioteket til å inkludere flere

Kongsberg bibliotek har de siste årene lyktes i sin satsing på faglitteratur for voksne. Målet er å inkludere flere av dem som har falt utenfor i samfunnet. – Dette er noe som flere bibliotek burde ta tak i, sier biblioteksjef Elisabeth Bergstrøm.

tekst:
Embret Rognerød,
kommunikasjonsrådgiver
i Bibliotekarforbundet

– Vi ser at vi skiller oss ut nasjonalt. Vår største utlånsøkning er på voksen faglitteratur, sier biblioteksjef i Kongsberg kommune, Elisabeth Bergstrøm.

Fra 2016–2018 økte utlånet av faglitteratur for voksne på Kongsberg bibliotek med over 15 prosent. Bergstrøm mener mye av veksten skyldes at biblioteket får disponere midler fra integrering og NAV i kommunen.

Integreringsseksjonen delegerer oppgaver knyttet til innvandrere/flyktninger, og dermed også budsjettmidler, til biblioteket. Det gjelder f.eks. å kunne tilby undervisningsmateriell i forbindelse med utdanning, kjøreopplæring på flere språk, norskopplæringsmateriell, lettlest litteratur

og aktiviteter for flerspråklige barn og unge. Gjennom slike tiltak blir bibliotekets oppdrag og samfunnsrolle tydeliggjort.

Biblioteket jobber sammen med andre instanser for å nå ut til mennesker som har droppet ut av videregående og å stimulere til at minoritetsspråklige lærer seg norsk og får kjennskap til norsk kultur. Ved hjelp av de overførte midlene fra kommunalsjefen kan biblioteket bygge opp boksamlingen med dette som fokus uten at det går ut over bibliotekets satsing på andre målgrupper.

– I ledergruppene, som vi har én gang i måneden, snakker vi mye om hverandres arbeid. Det gjør at NAV og de som er i kontakt med flyktingene, vet om tjenestene våre. Da kan vi sy sammen tilbudene på en veldig god måte. Det er viktig at kommunalsjefen for kultur og velferd ser disse sammenhengene og stimulerer til tenkning og handling på tvers innen våre områder, sier Bergstrøm.

SAMARBEIDET GIR RESULTATER

Den ledergruppa Bergstrøm er en del av, inkluderer blant andre lederen av NAV og lederen av integreringsseksjonen samt «ung kultur», som omfatter kulturskolen og fritidstilbudene for ungdom. Alle disse er viktig aktører for biblioteket, sier Bergstrøm, som peker på at biblioteket opplever vekst i

«Vi ser at vi skiller oss ut nasjonalt. Vår største utlånsøkning er på voksen faglitteratur.»

Elisabeth Bergstrøm

faglitteratur for voksne blant annet som en konsekvens av at NAV er oppmerksomme på dette.

Biblioteket og NAV samarbeider for eksempel tett om å øke utlånet av lærebøker.

– Vi kjøper inn pensumbøker fra videregående skole og låner ut. Det er det ikke så mange bibliotek som gjør. Men det passer godt overens med NAVs behov. Vi gjør de ansatte på NAV kjent med at vi på biblioteket har lærebøkene. Og de sender lånerne til oss og forteller dem at de får låne bøkene frem til eksamen. Vi låner også ut pensumlitteratur på fjernlån, men utvidet lånetid fram til avlagt eksamen er kun forbeholdt egne, lokale lånerne.

– NULLTOLERANSE FOR VENTELISTER

Bøker om integrering eller lærebøker innen videregående opplæring dominerer lista over de ti mest populære fagbøkene for

voksne, med titler som «Ny i Norge», «Stein på stein – tekstbok i norsk og samfunnsfag» og «Biologi på videregående». Den boka som var mest utlånt i fjor, var «Veien til førerkortet» på arabisk.

Kongsberg har per i dag 15 eksemplarer av denne, noe som innebærer at den stort sett alltid vil være å finne på hylla i biblioteket.

– Vi har nulltoleranse for ventelister på språkkurs og annet norskopplæringsmateriell. Vi kan godt sitte med 15 eksemplarer, hvis vi ser at det er behov for å holde ventelistene unna i denne kategorien. Samtidig er det sånn at hvis noen kommer inn døra her i oktober og skal ha eksamen i mai, får de låne pensumlitteratur frem til eksamensdatoen sin.

Bergstrøm mener det er viktig å vise at biblioteket kan bidra til at mennesker finner sin plass i samfunnet.

– Det som går igjen, når folk snakker om bibliotek, er gjerne romaner og at man er

INSPIRERT: Kongsberg er kjent for sine sølvgruver, så hva er vel mer naturlig enn å utforme inngangen til bibliotekets barneavdeling som en gruvetunnel? Foto: BS Eurobib / Helge Eek

SPRÅKKAFÉ: Minoritetsspråklige og norske frivillige møtes ukentlig til språkkafé i biblioteket. Foto: Kongsberg bibliotek

glade i å lese. Men det beinet står vi så støtt på fra før. Det andre beinet må vi jobbe mer med å gjøre tydeligere.

I bunn og grunn handler bibliotekets oppdrag om at flest mulig får ordentlig kunnskap om det samfunnet vi lever i og at de er i stand til å gjøre kloke vurderinger, mener hun.

– Når jeg snakker med politikere, er det dette jeg trekker frem. Det gir en større forståelse for hva biblioteket kan gjøre blant politikerne – og det er viktig.

Men det er først og fremst for enkeltmenneskene biblioteket bør satse på inkludering, understreker hun.

– Vi får høre noen historier som er utrolige. For eksempel var det en som lånte «Veien til førerkortet» på arabisk, tok førerprøven og fikk jobb. Det er viktig for folks opplevelse av identitet og tilhørighet. Og det betyr noe, rent samfunnsøkonomisk.

MENER FLERE BØR TA ETTER

Kongsberg, med næringsparken og Kongsberggruppen som sysselsetter store deler av befolkningen, er i en særstilling. Det er

en by som legger stor vekt på teknologi, der mange av innbyggerne har høy utdanning.

Mensom alle andre byer har også Kongsberg en sammensatt befolkning. Og Bergstrøm tror flere kommuner med fordel kan tenke i samme retning som «sølvbyen».

– Dette er noe som burde skje på nasjonalt nivå, sier hun.

«Jo flere oppgaver vi kan gjøre som angår folk i hverdagen, jo tydeligere og synligere blir vi. Vi må vise at vi kan ta på oss oppgaver.»

Elisabeth Bergstrøm

– Sjefen min pleier å si at vi skal bruke profesjonaliteten. Vi på biblioteket er dyktige på å kjøpe inn bøker og organisere utlån. På kulturskolen er de gode på å skape kunstnerisk aktivitet. Ungdomsklubbene kan håndtere ungdom. Vi skal ikke leke arrangører på feil arena, men bruke den kompetansen som finnes i de respektive delene av kommunen.

– Ved at vi samarbeider på tvers og utnytter hverandres kompetanse, har vi større mulighet for å levere gode tjenester. Integrering og NAV sitter med førstehåndskunnskap om hva deres brukere trenger, og hvis biblioteket når fram til dem med budskapet om hva vi kan levere til deres brukere, har vi større mulighet for å lykkes.

Bibliotekene har også et fortrinn, fordi mange innvandrere benytter biblioteklokale, påpeker Bergstrøm. Samtidig har man en jobb å gjøre: Biblioteket på Kongsberg kategoriserte nylig spørsmålene bibliotekarene fikk i skranken. Det viste seg at mens representasjonen av innvandrere i bygget på dagtid var ca. 50 prosent, ble bare rundt 20 prosent av spørsmålene i skranken stilt av minoritetsspråklige.

VIL TA SAMFUNNSANSVAR: – Samfunnet vårt stiller flere krav. Dermed skaper vi også tapere, sier Elisabeth Bergstrøm. Hun mener bibliotekene kan og bør bidra til å få flere inkludert i samfunnet. Foto: Embret Rognerød

– Det retoriske spørsmålet blir da: Er det fordi de har så mye kunnskaper at de ikke trenger svar på spørsmålene? Vi trenger å snu dette, så vi kan posisjonere oss. Vi må bli stedet hvor folk ikke bare er, men også spør, sier Bergstrøm.

IKKE BEKYMRET FOR BORGERSERVICE

Kan det være noen fare forbundet med at biblioteket tar et større sosialt ansvar? I Danmark har debatten gått om borgerservice, som ofte har innebåret at bibliotekarene har måttet overta kommunale tjenester på bekostning av kjerneoppgavene.

Bergstrøm er ikke særlig bekymret for at dette skal skje i Norge.

– Jo flere oppgaver vi kan gjøre som angår folk i hverdagen, jo tydeligere og synligere blir vi. Vi må vise at vi kan ta på oss oppgaver, sier Bergstrøm.

Derimot understreker hun at biblioteket skal være en nøytral arena og ikke løse oppgaver for folk.

– Det er viktig å vite hvor vi stopper. I det øyeblikket du går inn og hjelper folk med å skrive en søknad eller fyller ut et skjema, trår du over en grense, sier hun. ▽

UTLÅNSTOPPEN, 10 PÅ TOPP

- 1 Abu-Salah, Ibrahim: *Ny på veien*, (førerkortet på arabisk)
- 1 Moe, Dagfinn: *The road to your driving licence: car: text book: category B*
- 3 Oppvekst: *helsefremmende arbeid*: vg2, vg3
- 4 Fosshem, Lena Jeanette: *Veien til førerkortet: personbil: lærebok klasse B*
- 5 Oppvekst: *yrkesutøvelse*: vg2, vg3
- 6 Vetland, Bente: *Oppvekst: kommunikasjon og samhandling*: vg2, vg3
- 7 Manne, Gerd: *Ny i Norge: tekstbok*
- 8 Høgberg, Eva: *Håndbok i grammatikk og språkbruk: norsk for innvandrere*
- 9 Bios 1: *biologi 1*
- 10 Ellingsen, Elisabeth: *Stein på stein: tekstbok: norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere*

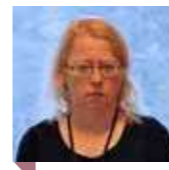

Biblioteket bidrar med inviterende design med plass for det sosiale.

NYTT BIBLIOTEK PÅ ROLIGHEDEN SKOLE PÅ TROMØYA:

Fra tegnebrett til realitet

Biblioteket ved den nye Roligheden skole er blitt et virkelig drivhus for leselyst. Bystyret vedtok å bygge skolen i 2014, og fem år senere stod den ferdig på Tromøya i Arendal.

tekst:
Aud Gjersdal,
frilansjournalist

Sentralt i bygget ligger biblioteket. Elevene starter hver morgen med en 20 til 30 minutters lesestund, med en selvvalgt bok. De koser seg med bøkene. Rektor har omtalt det som en «oase i skolen». Bibliotekrommet har fått innhold. Hvordan ble det slik det ble?

EN DEL AV HJERTET I BYGGET

I august startet 470 elever fra 1. til 10. klasse på skolen. Bibliotek, kultursal og kantine ligger i inngangspartiet. «Velkommen til nytt bibliotek» står det i sort tusj på tavlen mellom bokhyllene. Eget spillrom, slik at elevene kan få kunnskap om spill, bryte ned sosiale forskjeller, og et sted for dem som faller utenfor undervisningen. Saccosekker ved vindusflaten gir utsiktsplasser mot utearealene.

– Biblioteket ble tidlig løftet frem som en plass som måtte ligge sentralt og være en del av hjertet i bygget, sier prosjektleder Terje Aasbø, som representerer byggherren. Han

har hatt totalansvar for byggearbeidene, og alle med interesse i disse har fått komme til orde. Biblioteksjef Ola Eikesund ved Arendal folkebibliotek har gitt råd, og lærer Janne Svendsen Forsdal, som har ansvar for skolebiblioteket, deltok også i prosessen.

– Vi må ha noe som bare er deres – ellers mister vi dem ofte som lesere. Nå har vi et par gutter som ikke er så glad i skole, men de sitter nesten hver langfri her og leser, sier hun. Resten av biblioteket er for alle. Ei jente med langt, blondt hår sitter fordypet ved et bord og blar i en bok med store illustrasjoner. Andre sitter eller ligger, støttet opp av puter i integrerte leseplasser i bokhyllene, og leser.

«Biblioteket ble tidlig løftet frem som en plass som måtte ligge sentralt og være en del av hjertet i bygget.»

Terje Aasbø,
Prosjektleder

– Målet er at de ungeskal lese. Men da må det være så koselig å være her at de kommer inn selv om de ikke liker bøker, sier Forsdal, og peker ut et område i biblioteket som bare er for ungdom. Her er ungdomsbøkene.

EN DEILIG Plass Å VÆRE

– Biblioteket er en infohub med lett tilgang til stoff man trenger. Det skal være en åpen politikk her, sier Aasbø.

– Det er ingen form for alarm, fortsetter Forsdal. Det er heller ingen vegg mot kantinen i åpningstiden mellom 8 og 16. Alle kan gå inn.

– En stjålet bok er ofte en lest bok, og mange ganger kommer den jo igjen, sier hun, og viser hvordan bøkene er plassert på hyllene: Nemlig med forsiden ut, slik at bokomslaget fanger blikket deres og får dem interessert i å lese. Vi rusler mot et område i midten med et grønt teppe og grå sitteputer omsluttet av lave bokhyller.

– Her er bålplassen, et koselig lunt teppe, der en kan sitte i ring og ha lesestund, sier Aasbø. ▶

LESEHULE: En av elevene koser seg med en god bok i den lune lesehulen. Foto: Aud Gjersdal

Foto: Privat

Målet er at de unge skal lese, sier bibliotekansvarlig Janne Svendsen Forsdal.

Foto: Privat

Interiørarkitekt Grete Skogmo Haugland er opptatt av å trekke barna inn i biblioteket, og skape et sted for leselyst.

Dere satser på papirbøker?

– Jeg tror det er lettere å konsentrere seg om en papirbok, spesielt for dem som strever. De som vil ha en e-bok, kan jo låne fra folkebiblioteket. Vi har mer bruk for bøker der de kan sitte ved siden av hverandre og ha boken fysisk i hånda. Jeg vil gjerne at papirboka skal overleve, understreker Forsdal, mens barn synger *Happy Birthday* i kantinen.

– Jeg tenker: Les mest mulig, nesten uansett hva. Biblioteket skal være en deilig plass å være. Og de som ikke liker å lese: Kanskje plutselig fant de en bok, sier hun, åpner et bokskap høyt oppe på veggen som inneholder klassikere og lur på hvordan elevene skal nå opp til dem. En stige?

– Leselysten er kunnskapens mor. For hvis det er tungt å lese, blir alt vanskelig. Men klarer du å lese, blir det lett å lære. Leselyst først og fremst, så kommer det andre etterpå, sier hun engasjert.

ET STED FOR LESELYST

Leselyst er da også den bærende ideen

for biblioteket. Interiørarkitektene Grete Skogmo Haugland og Caroline Langfeldt Carlsen fra Rambøll har designet bibliote-

«Leselysten er kunnskapens mor. For hvis det er tungt å lese, blir alt vanskelig. Men klarer du å lese, blir det lett å lære.»

Janne Svendsen Forsdal
Lærer

ket. Et lite møte på en bibliotekkafe med dem kunne ha vært nyttig, men faren for korona-smitte har stengt både skoler og bibliotek. Utenfor hjemmekontoret blåser

vinden kraftig, og snøklukkene blomstrer. Haugland har også hjemmekontor. Vi er henvist til telefon.

– Det mest prekære når vi planlegger biblioteker nå, er å prøve å aktualisere samlingene uten at det går på bekostning av innholdet. Det krever mye tankeomstilling av bibliotekarene, sier hun, og påpeker at bibliotekets rolle også er å være et samlingssted, og da må dette ha plass.

– Det var bålplassen som var utgangspunktet for Roligheden, og vi satset på de yngste elevene. Vi skulle lage et sted for leselyst for å dra barna inn og skape gode assosiasjoner til biblioteket. Hvis de bruker biblioteket i tidlig alder, er terskelen brutt for å få dem til å komme tilbake, også når de blir tenåringer og voksne, sier Haugland.

– Om det så bare er for å ha et sted å henge! Heller her enn mange andre steder. I biblioteket har vi mulighet til å så et lite frø med leselyst og nysgjerrighet, fortsetter hun.

VIKTIG Å LYTTE

I dette prosjektet var det arkitekten som utformet bygget og ga de fysiske rammene for arbeidet med interiøret. Interiørarkitekten kommer inn for å hjelpe brukerne til å forstå hvordan de kan ta rommet i bruk. Rambøll kom inn som rådgiver for byggherre, som i ethvert byggeprosjekt har plikt til å involvere brukerne. Interessenter på brukersiden som bibliotekansvarlig, lærere, drift og renhold ble kontaktet.

– På Roligheden skole hadde vi en sterkt engasjert brukergruppe, som tenkte positivt om å åpne seg opp. Det å høre på dem, er kjempeviktig, sier hun.

Hvilke opplysninger trenger interiørarkitekten fra bibliotekaren?

– Det første er aktivitetsnivået, sier hun, og forteller videre at en må vite hvem som bruker biblioteket, men også hvem de ikke når. Så trenger hun å vite hvilke aktiviteter som foregår der. Er det noe som ikke fungerer? Er det noe de savner? Hva er målene?

Det er særlig viktig å klargjøre hvor mange hyllemeter biblioteket har.

«Biblioteket er et episenter, der pulsen begynner å slå. Enten det er en trend eller en debatt i folkebiblioteket.»

Grete Skogmo Haugland
Interiørarkitekt

– Jeg kan ikke tegne en god løsning hvis jeg ikke vet hvor mange hyllemeter biblioteket har innenfor de ulike kategoriene, sier hun, og forteller at feil tall her kan føre til at en må bryte samlingen på en ulogisk måte.

– Jo mer tallfestet informasjon vi har fra starten, jo bedre, understreker hun. Deretter lager hun et førsteutkast basert på tallene, og dette viser hvor mye plass som blir igjen til sosiale aktiviteter.

– Så blir det ofte en vanskelig prosess å kutte samlingen, sier Haugland.

SKISSER I VIRTUELL VIRKELIGHET

Haugland tegner rommene i 3D-programmer. Materialer, hyller, lys og mennesker kan legges inn, slik at resultatet blir realistisk. Modellen kan betraktes i virtuell virkelighet. Brukeren kan da gå inn i rommene som i et dataspill, og her kan en blant annet se resultatet av å ha ulike mengder bøker.

– Dette er en fin måte å bevisstgjøre brukere på, sier hun. Det er også viktig å gå på befaringer til andre bibliotek. Inntrykk derfra kan brukes som felles referanser i utviklingen av prosjektet. Noen ganger skal man bare oppgradere og ikke foreta full rehabilitering av biblioteket.

– Da vil det å gjøre ulike forslag i 3D

Bålplassen med lunt teppe og bildebøker.
Her kan elevene sitte i ring under lese-
stunder. Foto: Rambøll arkitekter

Det er viktig at biblioteket er forskjellig fra klasserommene. Her er helten den tidligere Brann- og landslagsspilleren Erik Huseklepp.

være kjempenyttig, sier interiørarkitekten, og påpeker at en da sparer de ansatte for unødvendig omrokking av innredning og samling, og dermed sørger for minst mulig forstyrrelse i driften.

HVA VIL MAN OPPNÅ?

– Biblioteket er et episenter, der pulsen begynner å slå. Enten det er en trend eller en debatt i folkebiblioteket, er det der det begynner å pulserer mest, sier hun, og påpeker at en må vise det og trekke folk inn, ikke bare være et sted å finne informasjon i eksisterende media.

– Det vi ønsker av handling, må vi planlegge for. En må vite hva en vil oppnå, sier hun, og påpeker at for eksempel en dempet atmosfære med rolig lys og lun stemning vil føre til at folk automatisk demper stemmen.

– Vi må være bevisst på hvordan vi for-

mer arealene. Vi må bli kjent med rommet og det kan vi gjøre i 3D lenge før bygget står der. Det er mange faktorer som styrer adferden vår. Innredningen er en av dem, sier hun, og understreker at det er viktig at de kommer tidlig inn i prosessen for at resultatet skal bli best mulig både for brukerne og de ansatte. Biblioteket kan i ettertid måle resultatet ved å sammenlikne aktiviteten før og etter, for eksempel antall brukere, besøk og utlån.

VIKTIG MED AMBISJONER

Den gamle Roligheden skole fra 1952 var i en elendig forfatning. Den måtte forlates.

– Det er da det er hyggelig å komme inn og se hvor bra det kan bli. Vi må tørre å drømme om hvilke ambisjoner brukerne kan ha og sette oss høye mål, avslutter Haugland. ▽

Prosjektleder Terje Aasbø synes biblioteket er blitt veldig flott. Det er hjertet i skolen.
Foto: Privat.

NYANSETTELSE I BIBLIOTEKET:

Når personlig egnethet blir kompetanse

Stadig flere bibliotekledere vektlegger personlig egnethet ved ansettelser. Er det en utfordring for sektoren vår?

tekst og foto:
Embret Rognerød,
kommunikasjonsrådgiver
i Bibliotekarforbundet

De siste årene har tendensen vært tydelig: Ansatte i bibliotekene får nye oppgaver. Samtidig kommer flere nye grupper inn i bibliotekene, og personlige egenskaper vektlegges i større grad enn tidligere.

En masteroppgave av Beate Bjørklund ved bibliotek- og informasjonsvitenskap på OsloMet, der hun så nærmere på stillingsannonser i biblioteksektoren, viste en økning på hele 128 prosent i vektleggingen av personlig egnethet fra 2005 til 2015. «Den som tilsetter får stor grad av frihet», skriver Bjørklund i sin konklusjon.

ET MER INDIVIDUALISERT ARBEIDSLIV

En kikk på stillingsannonsene i sektoren viser at arbeidsgiverne gjennomgående ønsker å ha utadvendte bibliotekarer, som er glade i å formidle. På mange måter er utviklingen naturlig: Det har blitt flere arrangementer i

bibliotekene, og besøksveksten i folkebibliotekene de siste årene viser at mange vinner terreng på å jobbe mer utadrettet.

«Vi søker etter en positiv og utadvendt medarbeider som vil trives med å arbeide i et aktivt bibliotek. Du har hjerte for formidling, liker mennesker i alle aldre, har gode kommunikasjonssevner og visjoner for dagens og morgendagens bibliotek.»

Men kan utviklingen også gjøre det vanskeligere å definere hvilke kriterier man rekrutterer på? Kan personlig egnethet i verste fall brukes som en unnskyldning for å ansette folk basert på trynefaktor?

Forsker ved Arbeidsforskningsinstituttet på OsloMet, Bitten Nordrik, mener hele det norske arbeidslivet har gjennomgått store endringer de siste tiårene og at individfokus er blitt mer fremtredende.

– Mens man tidligere fokuserte på kollektive ordninger, arbeidsmiljølov, forhandlinger og et organisatorisk perspektiv, flytter vi i større grad ansvaret over på enkeltindivider. Individet blir utviklingsområdet i virksomheten. I stedet for å tenke «hvordan kan vi skape organisatorisk arbeidsliv for alle?», spør man seg: «Hvordan utvikle individer som passer inn her?» sier hun.

VI OMDEFINERER KOMPETANSE

Et viktig vendepunkt i moderne norsk arbeidsliv er Hermansen-utvalgets NOU «En bedre organisert stat» fra 1989. Denne har i stor grad lagt premissene for hvordan det offentlige Norge skulle reformeres, og i de 25 årene som har gått, ser vi at også ansatte

Foto: Terje Bergesen

ANBEFALER TILLITSVALGTE Å KOMME PÅ BANEN: Forsker ved Arbeidsforskningsinstituttet på OsloMet, Bitten Nordrik, anbefaler tillitsvalgte å spille en aktiv rolle i ansettelsesprosesser.
Foto: OsloMet

tenker mer markedsrettet, påpeker Nordrik. Vi lever i en tid der vi omdefinerer kompetanse, mener hun.

– Det kom inn et nytt kompetansebegrep mot slutten av 1990-årene. Mens det tidligere var utdanning og erfaring som telte, sier man nå i praksis at 50 prosent utgjøres av innstilling, holdning og personlighet. Man skal altså ikke bare levere i form av oppgaver, sier Nordrik.

Samtidig har det i liten grad foregått en større, prinsipiell diskusjon om de endringene som foregår i arbeidslivet, mener hun.

– Det er u diskutabelt at digitaliseringen endrer arbeidslivet og samfunnet på mange måter, og vi skal ikke motarbeide endring. Men stiller vi de viktige spørsmålene? I mange sammenhenger tror jeg vi i vår iver etter å være med på endringene, glemmer utfordringene, sier Nordrik.

I en del tilfeller kan det også være vanskelig å kritisere utviklingen, påpeker hun.

– Man er redd for å få merkelappen «bakstreversk». Flexibilitet var foreksempel lenge et honnørord. Men kan man snakke

«Nordrik har problematisert bruken av kartleggingsundersøkelser i arbeidslivet gjennom sin forskning, blant annet i boken Psykososial arbeidsmiljøkartlegging (2012).»

om flexibilitet uten å se det i ulike aktørers interesse? Noe av det samme kan sies om «utadvent». Litt flåsete sagt, er det aldri noen som vil søke etter en innadvendt person. Når man vektlegger personlige egnethet,

vil man ta utgangspunkt i de til enhver tid ettertraktede kulturelle egenskaper. Og med de nye modellene i arbeidslivet setter man dette i system, sier hun.

TILLITSVALGTE KAN FORTSATT PÅVIRKE

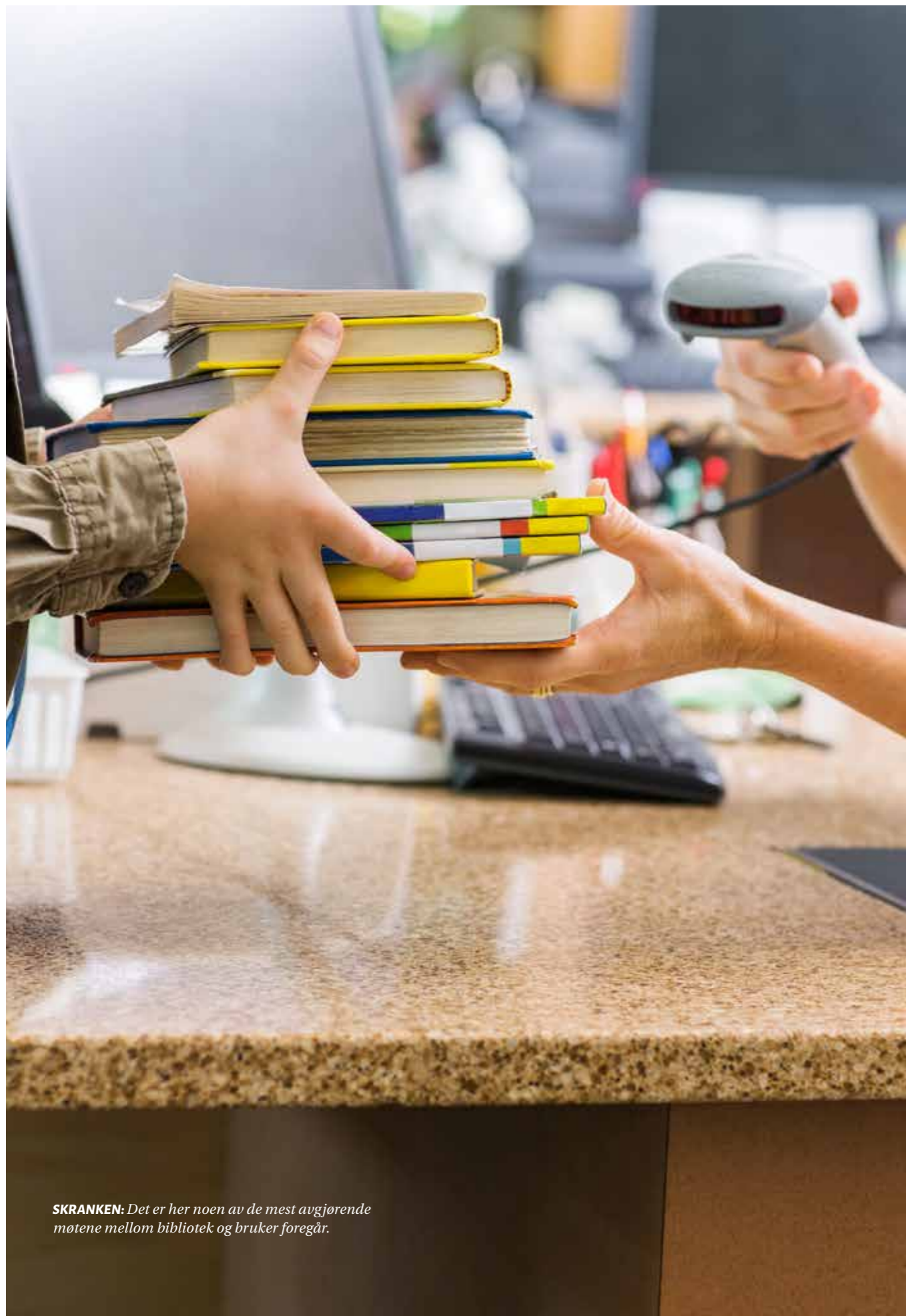
Nordrik mener at fagforeningstillitsvalgte fortsatt kan spille en viktig rolle når kompetanse skal defineres, både i forbindelse med ansettelsesprosesser, nedbemanning og når arbeidsinnsatsen skal vurderes.

Hun nevner flere spørsmål det kan være riktig å stille seg: Hva betyr egnethet? I hvilken grad skal holdninger og egnethetsspille inn? Og hva er det man kartlegger ved undersøkelser?

– Det gjelder å delta i disse diskusjonene. Her tror jeg tillitsvalgte kan bli enda flinkere. Jeg har også sett eksempler på hvor godt det kan fungere, for eksempel når man får til en dialog med HR-avdelingen om kompetanse vis à vis ansiennitet ved nedbemanning, sier Nordrik. ▽

Foto: Kristin Strøm

SKRANKEN: Det er her noen av de mest avgjørende møtene mellom bibliotek og bruker foregår.

– OM TREFF-PROSJEKTET VED NTNU UNIVERSITETSBIBLIOTEKET

Skrankearbeid må få høyere status og skinne!

Det er i skranken det skjer! Enten det dreier seg om universitetsbibliotek eller folkebibliotek, er det her noen av de mest avgjørende møtene mellom bibliotek og bruker foregår. Likevel er vår erfaring fra UH-bibliotek at skranken lett blir et neglisjert område sammenlignet med andre deler av bibliotekvirksomheten.

tekst:
Liv Inger Lamøy og Astrid Kilvik,
Universitetsbibliotekarer ved NTNU
Universitetsbiblioteket

I denne artikkelen presenterer vi et prosjekt som ble gjennomført på NTNU Universitetsbiblioteket i perioden 2017–2019. Prosjektet ble finansiert med midler fra Nasjonalbiblioteket og fikk navnet TREFF – mot en ny plattform for universitetsbibliotekets skranke-tjeneste. Målet var å skaffe mer kunnskap om skranken i et universitetsbibliotek og hva som egentlig skjer der. Ut fra dette ville vi sette i gang tiltak for å videreutvikle tjenesten. Studien ble avgrenset til å handle om det personlige møtet med studenten i skranken, det vil si at e-post, chat o.l., ikke ble inkludert. Vi stilte oss på begge sider av skranken for å få et best mulig bilde av hva som foregår og samlet inn data på flere måter: registrering av henvendelser i ulike perioder av studieåret, fokusgruppeintervju og individuelle dybdeintervjuer med studenter samt spørreundersø-

kelse til bibliotekansatte. Hertil vi formidle og diskutere noen resultater fra studien.

Studentene vi snakket med, er fornøyde med hjelp og service de får i skranken. De bibliotekansatte trives, og nesten alle liker arbeidet i skranken like godt eller bedre enn sine øvrige arbeidsoppgaver. Både studenter og bibliotekansatte mener at skranken er en viktig møteplass mellom student og

«Sier heller ikke seg selv hvordan databasene skal brukes.» At studenter verdsetter bibliotekskranken støttes også i faglitteraturen (se for eksempel: Cassell & Hiremath, 2018, s. 4; Tang & Tseng, 2014).

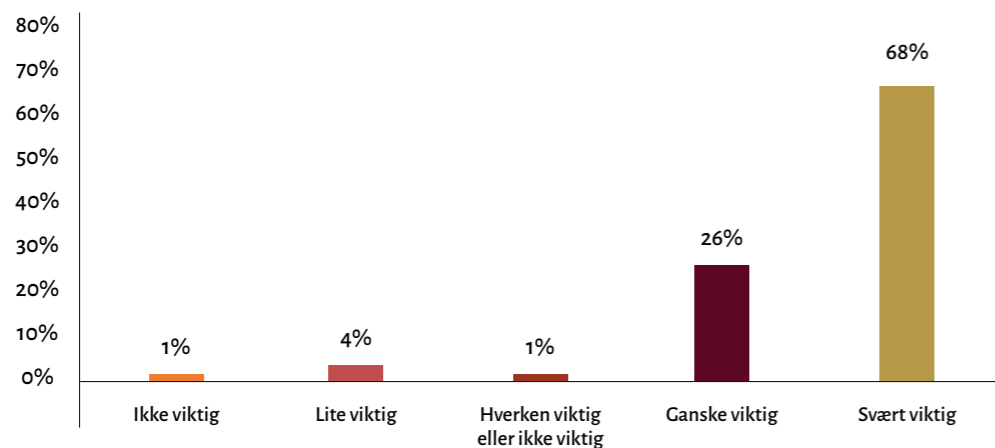
Studenter og ansatte er altså fornøyde med skranken som arbeidssted og møteplass. Likevel er skranken i mindre grad tema i formelle sammenhenger, som møter, enn i uformelle samtaler kolleger imellom. Hvorfor er det slik? Hva er det med skranken som gjør at den ikke står høyere på møteagendaen når den er viktig for både studenter og ansatte? Dette er interessant og kan ha mange årsaker. Det kan henge sammen med at skrankearbeid sorteres under «daglig drift» og dermed ansees å ha lavere status enn andre og mer utviklingsorienterte oppgaver. Skrankejobben er dessuten mer bundet og ufri, med mindre autonomi enn mange andre oppgaver (Ranglund, Ellingsen & Aasbrenn, 2014).

Et annet, for oss overraskende funn, var at mange av de studentene vi intervjuet ikke vet hva de kan få hjelp til i skranken eller hvilke spørsmål de kan stille: «Jeg ønsker at det var annerledes, at jeg kunne fått hjelp til lengre spørsmål. At det hadde føltes greit. Det hadde vært fint, kunne spart mye tid. Det er mye jeg

«Studenter og ansatte er altså fornøyde med skranken som arbeidssted og møteplass.»

bibliotek. Studentene er opptatt av at det skal være noen til stede som de kan snakke med. Én sier det slik: «Når du skal ha tak i noe du selv ikke vet hva er ... når du trenger hjelp til å tolke ... når du ikke helt vet hva du trenger ...» En annen student uttrykker seg slik:

Hvor viktig synes biblioteksansatte at skranken er som møteplass mellom bibliotek og student?

ikke er klar over hva jeg kunne spurt om. Jeg bruker mye unødvendig tid selv.»

Det kom også fram at studentene forbin-der bibliotek med bøker og fysiske samlinger. De spør om det åpenbare, det de ser i biblioteklokalet: «... bibliotekarene er der hvis man trenger hjelp til å finne en bok og for å passe på bøkene, ikke svare på PC-ting ...». «De driver sikkert med håndfaste oppgaver i skranken, ikke veiledning og sånn.» «... vet ikke hva de kan, unntatt korte spørsmål.» Dette samsvarer med resultater av registreringen av henvendelser i skranken, som viste at 63 prosent av spørsmålene falt i kategoriene lån og samling / tilgang til digitale og fysiske samlinger. Her aner vi et misforhold mellom hva bibliotekene faktisk tilbyr og hvordan tilbudet oppfattes av studentene. Tar vi det for gitt at studentene forstår at biblioteket byr på tjenester og kompetanser som går utover spørsmål om lån og samlinger? Har vi glemt å informere dem om dette?

TREFF-studien viser også at informasjonsflyten mellom bibliotekets undervisning og skranketjenesten ikke er god nok. Som en av studentene uttaler: «... var på lynkurs, de rakk ikke alt, men de kunne da sagt at det bare var å spørre i skranken.» «På kurs må man si: Du kan få hjelp i skranken.» Det samme kom fram når det gjelder sam-

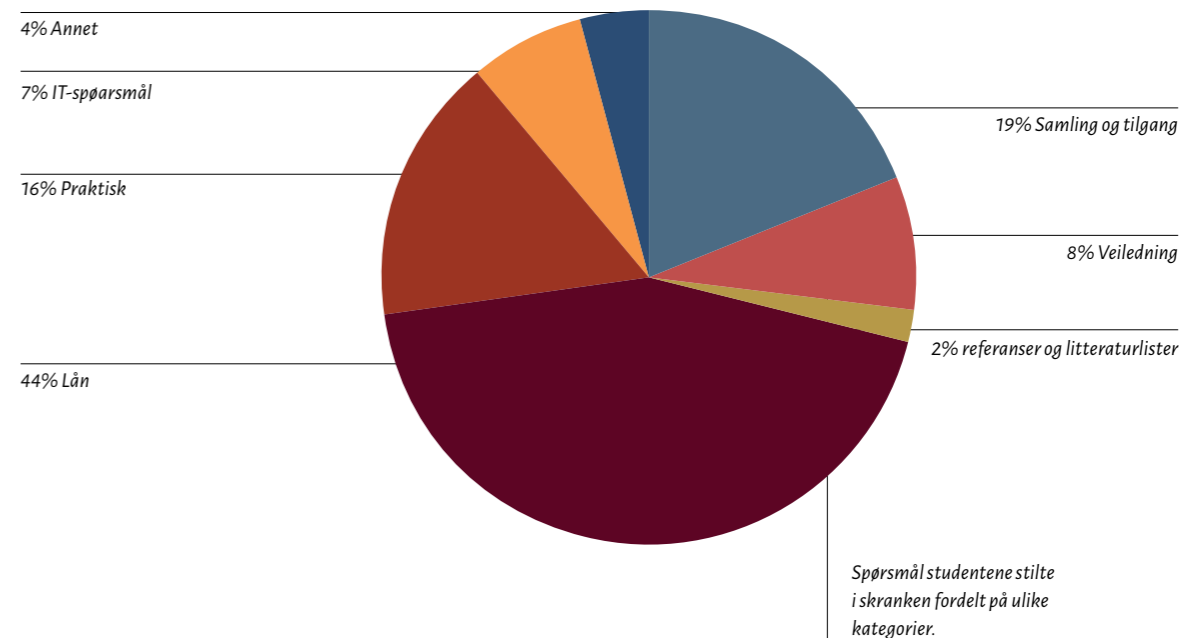
menheng mellom studentenes IT-tjeneste og biblioteket: «Jeg har gått til Orakel med EndNote. De kunne ikke svare, jeg ble hen- vist til noen andre, men ikke direkte til biblioteket eller skranken.» For oss var det i alle fall en tankevekker å oppdage at nettsidene til eget bibliotek ikke nevnte noe om hva slags rolle skranken egentlig har eller hvilken hjelp som tilbys der.

«Tror det er rundt skrankearbeidets status at den viktigste jobben kan/må gjøres.»

Oppsummert, og nokså satt på spissen: Vi informerer ikke studentene om hva skranken kan bidra med, skranken er ikke tema i møter, vi ser ikke skranken i sammenheng med de andre tjenestene i biblioteket. Vi spør oss om dette kan være knyttet til skrankearbeidets (lave) status? Som en av

de biblioteksansatte i TREFF-studien sier: «[Det er] viktig å øke status til skranken slik at det kan sees på som attraktivt og viktig arbeid – som det jo også er.» Andre er inne på det samme: «Tror det er rundt skrankearbeidets status at den viktigste jobben kan/må gjøres.» Og: «Skrankearbeid må få høyere status og skinne!»

Vi mener at det er behov for å definere skranketjenesten tydeligere: Hva vil vi med skranken, ønsker vi at den skal være en resepsjon eller et pedagogisk verktøy for læring? Gjennom arbeidet med TREFF-studien har det blitt klarere for oss at skranken må prioriteres og følges opp som de andre tjenestene i biblioteket. Dette handler om organisasjonsutvikling. Informasjon og erfaringer fra møtet i skranken bør tas opp i organisasjonen og brukes til videreutvikling både av skranken som tjeneste, men også av øvrige områder, som undervisning og veiledning, forskningsstøtte, formidling på nett osv. Det er viktig, som Ranglund et al. (2014, s. 43) peker på: «... å jobbe målbevisst og systematisk for å dra veksler på erfaringene fra førstelinja i organisasjonens daglige virke» og å «... skape arenaer, kultur og rutiner for å bringe førstelinjas erfaringer og innsikt inn i organisasjonens hverdag som et supplement til kontinuerlig brukerdialo-

og brukermedvirkning» (Ranglund et al., 2014, s. 41).

TREFF-studien harsatt skranken på kartet internt hos oss på NTNU. Skranken er også på agendaen ved andre bibliotek; prosjekter fra UiO, OsloMet og UiS ble presentert på et seminar om skranken i UH-bibliotek som vi arrangerte i april 2019. Vi håper at dette tyder på økt oppmerksomhet rundt og høyere status for skranketjenesten. Det er i så fall på høy tid!

LITTERATUR

Cassell, K. A. & Hiremath, U. (2018). *Reference and information services: an introduction* (4. utg.). London: Facet Publishing.

Ranglund, O. J., Ellingsen, P. & Aasbrenn, K. (2014). *Førstelinjas hemmeligheter. Stat & Styling*, 24(2), 41–42. Hentet fra http://www.idunn.no/stat/2014/02/foerstelinjas_hemmeligheter

Tang, Y. & Tseng, H. W. (2014). *Distance Students' Attitude Toward Library Help Seeking*. *The Journal of Academic Librarianship*, 40(3), 307–312. <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2014.04.008>.

Mona Holmen (t.v.) deltok i TREFF-prosjektet. Her veileder hun Julia Langedahl Leirimo på NTNUs universitetsbibliotek på Gjøvik. Foto: Karen Marie Øvern

LES MER

Lenke til sluttrapport til NB: <https://www.ntnu.no/documents/10599/1290685472/Sluttrapport+til+NB.pdf/170602e2-7745-d41b-76f9-f29aac68a462?t=1574769944652>

Seminaret om skranken i UH-bibliotek (som vi omtaler nederst i artikkelen) ble strømmet. Her er lenken: https://www.youtube.com/watch?v=ygYtm4UK_g4&t=4s

Steen Ammentorp arbeider ved Herning Bibliotekerne i Danmark, der de blant annet bruker konseptet «book en bibliotekar». Foto: Wikipedia

Hvordan kan Plan S påvirke folkebibliotekene?

Plan S kan være en ressurs – også på folkebibliotekene. Men det krever at personalet har den riktige kompetansen, mener Steen Ammentorp ved Herningbibliotekene, som underviser i bruk av open access.

tekst:
Embret Rognerød,
kommunikasjonsrådgiver
i Bibliotekarforbundet

– Med open access får folkebibliotekarene mulighet til å betjene brukere på et annet og bedre nivå enn tidligere. Frem til nå har mye av den vitenskapelige litteraturen vært forbeholdt forskningsbibliotekene i dyre lisensdatabaser, men når mer av denne litteraturen blir åpent tilgjengelig, vil også folkebibliotekarene kunne hjelpe brukeren med disse tjenestene. Men det forutsetter at personalet på folkebibliotekene har interesse og kompetanse til å bruke dem.

HVA KAN PERSONALET BIDRA MED?

I Herning – og flere andre folkebibliotek – har vi konseptet «book en bibliotekar», som retter seg mot studenter. Jeg har for eksempel sett at «book en bibliotekar» kan brukes til å finne frem medisinske artikler til studenter, som vi ikke hadde kunnet gjøre uten open access. De får hjelp til informasjonssøk og til finne konkrete artikler og bøker. Det er i stor grad i forbindelse med slike ting, åpen tilgang, kan gjøre en forskjell. Ofte har vi opplevd at vi trenger ressurser som vi ikke har adgang til eller som blir for dyre.

HVILKEN KOMPETANSE ER DET FOLKEBIBLIOTEKARENE TRENGER?

De trenger både kunnskaper om selve ressursene og hvor man kan finne dem i tillegg

til noe tradisjonell søkekompetanse: Hvordan søker du på disse og disse fagfeltene? Jeg tror generelt at bibliotekene fortsatt vil ha behov for de mer tradisjonelle bibliotekarkompetansene, som informasjonsinnhenting og referansearbeid. Open access kan gjøre det lettere for oss å hjelpe. Det er en myte at studentene er selvgående. De drukner litt i de forskjellige ressursene og kan ikke nødvendigvis sette seg inn i en ny database og hvordan de skal bruke den.

Det finnes en oppfatning om at vi har internett med Google, og at alle søker der. Det er riktig at du finner masse, hvis du søker etter informasjon på Google. Men noen ganger trenger du å kjenne landskapet for å finne den rette informasjonen. Å finne rett open access-ressurs handler ikke bare om å søke bredt. Dette er en tankegang brukerne selv sjelden har. De kjenner ikke nødvendigvis ressursen, og det er akkurat dette open access handler om.

HVORDAN KAN MAN SPRE KOMPETANSE BLANT BIBLIOTEKARER?

I Danmark gjør vi dette blant annet gjennom webinarer. Jeg holder også selv noen søker- og tipskurs. Dette er en god og lite kostnadskrevende måte å kurse og dele kunnskaper på. Det Kongelige Bibliotek i Danmark utvikler også en rekke kurs til folkebibliotekarer om bruk av open access.

Åpen tilgang kan gjøre det lettere for oss å hjelpe brukerne, mener Steen Ammentorp.

FAKTA

Plan S er et initiativ for vitenskapelig publisering med åpen tilgang, som ble lansert av Science Europe 4. september 2018. Det er et initiativ fra «COAlition S», et konsortium lansert av store nasjonale forskningsbyråer og finansieres av tolv europeiske land, deriblant Norge.

BIBLIOTEKARFORBUNDETS FORSIKRINGSKONTOR - BF FORSIKRING:

Personlig rådgivning, også i vanskelige tider

Hverdagen er snudd på hodet for oss alle, men vi er her for å bistå deg når det gjelder dine forsikringer. Som medlem i Bibliotekarforbundet har du tilgang til et eget forsikringskontor som kan hjelpe deg både nå, men også frem i tid, når vi etter hvert vender tilbake til et vanlig dagligliv.

tekst:
Catrine Eidsaunet
BF forsikring

KORONAVIRUSET – HVA DEKKER REISEFORSIKRINGEN HOS TRYG?

Det er forsikringsselskapet Tryg som er leverandør av Bibliotekarforbundets kollektive reiseforsikring. Tryg dekker utgifter til avbestilling av private reiser til utlandet i tidsrommet 12. mars til 30. april. Du trenger ikke melde skaden din hos Tryg før avreisetidspunktet har vært og du vet hvor mye som refunderes av reisearrangør og flyselskap.

Hvis avreisedato for reisen din er etter 30. april må du vente og følge med på nærmere retningslinjer fra Tryg. Husk at du kan melde skade inntil ett år etter den har oppstått.

Tryg dekker ikke avbestilling av innenlandsreiser.

Situasjonen, og forsikringsselskapenes vilkår og reiseanbefalinger endrer seg fortløpende, så vi anbefaler å følge med på Tryg sine sider:

<https://www.tryg.no/koronaviruset.html>

DETTE GJØR DU:

- Ta kontakt med reiseselskapet der du kjøpte reisen og avklar hva du får refundert før du kontakter Tryg. Ved innstilt flyreise har du rett på tilbake-

betaling fra flyselskapet. Du bør dermed vente og se om flyavgangen blir innstilt og så søke refusjon fra flyselskapet.

- Dersom du allerede har fått cash Points, bonuspoeng eller andre fordelspoeng av flyselskapet, kan du bruke disse på en ny reise senere. Viser det seg at du ikke får brukt poengene innen utløpsfristen, vil reiseforsikringen dekke tapet.

- Pakkereiser refunderes av reisearrangøren dersom Utenriksdepartementets reiseråd gjelder for ditt reisemål og din reisepriode.

- Beløp du ikke får refundert kan du søke om å få dekket hos Tryg.

Dersom du fortsatt ikke er helt sikker på hva du skal gjøre, kan du ta kontakt med forsikringskontoret for hjelp og rådgivning:

Tlf: 23 11 33 17 eller

E-post: post@forsikring.bibforb.no

NB! Husk at Bibliotekarforbundets kollektive reiseforsikring er en frivillig forsikring som ikke er inkludert i medlemskapet. Du må selv melde deg på om du ønsker å være forsikret. Helårsreiseforsikring for 1 person koster kroner 1 197 per år. Familiedekning koster kroner 1 429 per år.

Les mer om Bibliotekarforbundets forsikringstilbud på bibfors.no/forsikring

Forbundsleder: Veronicha Angell Bergli
Kontorleder: Petter Bruce
Rådgiver: Hege Bergravf Johnsen
Rådgiver: Bente Ørberg
Kommunikasjonsrådgiver: Embret Rognerød
Spesialrådgiver: Erling Bergan

Postadresse: Bibliotekarforbundet
Postboks 431 Sentrum,
0103 Oslo

Besøksadresse: Øvre Vollgt 11, Oslo

Telefon: 480 20 900
E-post: bf@bibforb.no
Nettside: www.bibforb.no
Facebook: /Bibliotekarene
Twitter: @Bibliotekarene

Leder
Veronicha Angell Bergli
Mobil: 976 16 888
E-post: veronicha.bergli@bibforb.no

Styremedlemmer
Anne Husøy, Hustadvika bibliotek
Kathrin Luneborg Kvilstad, Jättå videregående skole
Glenn Karlsen Bjerkenes, Universitetsbibl. i Oslo
Miriam Bakke, Folkehelseinstituttet
Aleksander Kristung, Lier bibliotek

Varamedlemmer
Linda Rasten, Vestby bibliotek
Sigrid Nesland, Åmli bibliotek
Kjersti Culli Lunde, Sandefjord bibliotek
Sophie Essmat, Høgskolen i Oslo og Akershus
Elisabeth Reinertsen, Fredrikstad bibliotek

Finnmark
Øystein A. Dahl
Finnmark fylkeskommune
Telefon: 474 17 270
E-post: finnmark@bibforb.no

Troms
Marit Andersen Somby
Fylkesbiblioteket i Troms
Telefon: 473 04 049
E-post: troms@bibforb.no

Nordland
Grete Gløsen Josefsen
Rana bibliotek
Telefon: 950 66 526
E-post: nordland@bibforb.no

Trøndelag
Morten Olsen Haugen
Fylkesbiblioteket i Nord-Trøndelag
Telefon: 415 17 633
E-post: trondelag@bibforb.no

Møre og Romsdal
Madelen Ramsøy
Skodje bibliotek
Telefon: 934 40 410
E-post: moreogromsdal@bibforb.no

Sogn og Fjordane
Torill Berge
Gloppen folkebibliotek
Telefon: 482 49 926
E-post: sognogfjordane@bibforb.no

Hordaland
Trude Vaksdal
Arna videregående skule
Telefon: 452 06 986
E-post: hordaland@bibforb.no

Rogaland
Grete Mortensen
Universitetsbiblioteket i Stavanger
Telefon: 900 84 048
E-post: rogaland@bibforb.no

Agder
Kyrre Thorsnes
Kuben, Aust-Agder museum og arkiv
Telefon: 934 63 469
E-post: agder@bibforb.no

Telemark
Mari Honningdal
Porsgrunn bibliotek
Telefon: 35 54 71 72
E-post: telemark@bibforb.no

Vestfold
Susanne Birgitte Bolstad
Larvik bibliotek
Telefon: 951 22 866
E-post: vestfold@bibforb.no

Buskerud
Anne Marie Bekk
Drammen bibliotek
Telefon: 905 32 019
E-post: buskerud@bibforb.no

Hedmark og Oppland
Vegard Gundersen
Lillehammer bibliotek
Telefon: 977 50 268
E-post: hedmarkogoppland@bibforb.no

Østfold
Vegard Krog Petersen
Sarpsborg bibliotek
Telefon: 958 88 842
E-post: ostfold@bibforb.no

Akershus
Helena Huse
Skedsmo videregående skole
Telefon: 995 23 993
E-post: akershus@bibforb.no

Oslo
Snorre Håkonsen
Deichman - Pasientbiblioteket Rikshospitalet
Telefon: 971 66 287
E-post: oslo@bibforb.no

Innmelding og endring av medlemsopplysninger: www.bibforb.no

Du melder deg inn i Bibliotekarforbundet på våre nettsider www.bibforb.no. Ferdig utdannede bibliotekarer må sende dokumentasjon på bibliotekarutdanning som vedlegg. Trenger du hjelp? Ta kontakt med Petter Bruce i BFs sekretariat: tlf 480 20 900 eller bf@bibforb.no.

Returadresse:
Bibliotekarforbundet
Postboks 431 Sentrum
0103 Oslo

Bibliotekarforbundets landsmøte 2020

BFs vedtekter slår fast at ordinært landsmøte skal avholdes hvert tredje år og at sted og tidspunkt gjøres kjent med seks måneders varsel. Forbundsstyret melder med dette fra om at neste ordinære landsmøte avholdes:

Torsdag 19. og fredag 20. november 2020
på **Scandic Oslo Airport Hotel,**
Gardermoen utenfor Oslo

Landsmøtet består av delegater fra fylkeslagene, og disse skal være valgt på fylkeslagenes årsmøter i 2020.

Vi minner om vedtektene, som sier at saker som ønskes behandlet av landsmøtet skal være levert forbundsstyret senest seks uker før landsmøtet. Det vil si at fristen for å levere saker til kommende landsmøte er torsdag **8. oktober 2020.**

**Frist for å
levere saker:
8. oktober**

